

Návrhy opatření na snížení kriminality ve městě Holešově

Bc. Petr Ošťádal

Diplomová práce
2018

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petr Ošťádal**
Osobní číslo: **M16609**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Návrhy opatření na snížení kriminality ve městě Holešově**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

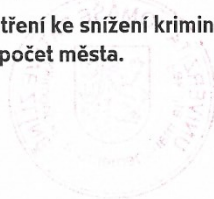
I. Teoretická část

- Popište teoretická východiska z oblasti kriminality.
- Vymezte pojmy a popište systém prevence kriminality.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav kriminality ve městě Holešově.
- Analyzujte plán prevence kriminality města.
- Navrhněte opatření ke snížení kriminality ve městě Holešově včetně jejich dopadu na rozpočet města.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

LAB, Steven. *Crime Preventions: Approaches, Practices, and Evaluations*. 8th ed. Waltham: Anderson Publishing, 2013, 464 s. ISBN 978-1-4557-3137-4.
NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 s. ISBN 978-80-7353-376-8.
SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. 1 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
TAYLOR Sandie. *Crime and Criminality: A multidisciplinary approach*. 1st ed. Abingdon: Routledge, 2016, 800 s. ISBN 978-1-138-88861-6.
TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Libor Šnédar, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. prosince 2017
Termín odevzdání diplomové práce: 17. dubna 2018

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl jsem seznámen s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 8. 4. 2018

Jméno a příjmení: Bc Petr Ošťádal

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá kriminalitou a její prevencí se zaměřením na území města Holešov. Cílem práce je analýza současného stavu kriminality a plánu prevence kriminality, jejich analýza a následný návrh opatření. Teoretická část práce popisuje pojmy spojené s kriminalitou, jako jsou její ukazatele a druhy, a faktory kriminality, které ji v různých oblastech ovlivňují. Dále definuje pojmy spojené s prevencí kriminality a popisuje systém prevence kriminality. V praktické části je práce zaměřena na analýzu současného stavu kriminality ve městě Holešov a analýzu plánu prevence kriminality města. Na základě této analýzy jsou v poslední části navržena opatření ke snížení kriminality ve městě Holešov včetně jejich dopadů na rozpočet města.

Klíčová slova: kriminalita, prevence kriminality, kriminogenní faktory, město Holešov

ABSTRACT

This thesis deals with crime and crime prevention with a focus on Holešov city territory. The aim of the thesis is to analyze the current state of crime and crime prevention plan, their analysis and the subsequent proposal of measures. The theoretical part of the thesis describes the concepts of criminality, such as its indicators and types, and the criminality factors that affect it in various areas. It further defines the concepts of crime prevention and describes the system of crime prevention. In the practical part, the thesis focuses on the analysis of the current state of criminality in the Holešov city and the analysis of the city's crime prevention plan. On the basis of this analysis, the last part proposes measures to reduce crime in the city of Holešov, including their impact on the city budget.

Keywords: crime, crime prevention, criminogenic factors, the city of Holešov

Na tomto místě bych rád poděkoval mému vedoucímu diplomové práce, JUDr. Liboru Šnédarovi, PhD., za ochotu, čas a cenné připomínky, které mi věnoval při odborném vedení mé diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TEORIE KRIMINALITY	11
1.1 UKAZATELE KRIMINALITY	12
1.1.1 Rozsah kriminality	12
1.1.2 Úroveň kriminality	12
1.1.3 Struktura kriminality	13
1.1.4 Dynamika kriminality	14
1.1.5 Registrovaná a latentní kriminalita	14
1.1.6 Zdroje informací o kriminalitě	16
1.1.7 Objasněnost	18
1.2 DRUHY KRIMINALITY	18
1.2.1 Majetková kriminalita	19
1.2.2 Násilná kriminalita	19
1.2.3 Hospodářská kriminalita	20
1.2.4 Mravnostní kriminalita	21
1.2.5 Návykové látky	21
1.3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KRIMINALITU	24
1.3.1 Kriminogenní faktory v oblasti sociální	24
1.3.2 Kriminogenní faktory v oblasti kulturní	25
1.3.3 Kriminogenní faktory v oblasti politické a ekonomické	26
1.3.4 Kriminogenní faktory v oblasti právní	26
2 PREVENCE KRIMINALITY	27
2.1 PREVENCE KRIMINALITY PODLE OBSAHOVÉHO ČLENĚNÍ	28
2.1.1 Sociální	28
2.1.2 Situační	30
2.1.3 Viktimologická	31
2.2 PREVENCE KRIMINALITY PODLE DRUHU ADRESÁTŮ	32
2.2.1 Primární	32
2.2.2 Sekundární	32
2.2.3 Terciální	32
2.3 SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR	33
2.3.1 Strategie prevence kriminality	33
2.3.2 Principy preventivní politiky	34
2.3.3 Způsob organizování prevence kriminality v ČR	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	43
3.1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	44
3.2 MĚSTSKÁ POLICIE	45
3.3 ANALÝZA KRIMINALITY	46
3.3.1 Rozsah kriminality	46
3.3.2 Struktura kriminality	48
3.3.3 Objasněnost kriminality	50

3.3.4	Intenzita kriminality	52
3.3.5	Dynamika kriminality	53
3.4	ANALÝZA KRIMINOGENNÍCH FAKTORŮ	55
3.4.1	Sociálně vyloučené lokality	55
3.4.2	Ekonomická situace v regionu	55
3.4.3	Instituce podporující prevenci kriminality	57
3.4.4	Kultura.....	60
3.5	S. W. O. T. ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍ SITUACE.....	60
4	ANALÝZA PLÁNU PREVENCE KRIMINALITY	61
4.1	BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA PLÁNU PREVENCE KRIMINALITY	61
4.1.1	Právní analýza	61
4.1.2	Sociálně demografická analýza.....	62
4.1.3	Institucionální analýza	63
4.2	CÍLE PREVENCE KRIMINALITY A ANALÝZA OPATŘENÍ K NAPLNĚNÍ PRIORITY.....	63
4.2.1	Cíle plánu prevence kriminality pro období let 2016-2020	63
4.2.2	Analýza patření k naplnění priorit.....	64
5	NÁVRHY OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ KRIMINALITY.....	69
5.1	NÁVRH Č. 1: OZNAČOVÁNÍ JÍZDNÍCH KOL A UZAMYKATELNÉ STOJANY	69
5.1.1	System forenzního značení	69
5.1.2	Návrh řešení a náklady na realizaci forenzního značení	70
5.1.3	System uzamykatelných stojanů na kola.....	71
5.1.4	Návrh řešení a náklady na uzamykatelné stojany kol	72
5.2	NÁVRH Č. 2: DOPLNĚNÍ KAMEROVÉHO SYSTÉMU MĚSTA.....	73
5.2.1	Návrh řešení a náklady na novou část kamerového systému	74
5.3	NÁVRH Č. 3: VÝMĚNA VEŘEJNÉHO OSVĚTLENÍ.....	75
5.3.1	Návrh řešení a náklady na novou část osvětlení	75
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	78
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ	82
	SEZNAM TABULEK.....	83

ÚVOD

Problematika kriminality a její prevence není záležitostí pouze velkých měst, ale je nedílnou součástí života v jakémkoliv městě. Je aktuální i ve městě jako je Holešov, i přes fakt, že její úroveň postupně klesá a naopak roste její objasněnost. Obec tvoří základní úroveň, na které jsou jednotlivá opatření prevence kriminality aplikována. Na obecní úrovni se řeší konkrétní problémy a je pro obec důležité spolupracovat s jednotlivými státními orgány, neziskovými organizacemi, podnikatelskými subjekty i občany samotnými v boji proti kriminalitě na území obce.

Cílem teoretické části práce je podat čtenáři stručný obraz o základních pojmech, jako jsou kriminologie a kriminalita, zejména o jejich ukazatelích, druzích a faktorech. Jednotlivé ukazatele kriminality nám dávají ucelený obraz o stavu na daném území a úzce souvisí s jednotlivými druhy kriminality. Nedílnou součástí je i popis faktorů ovlivňujících vznik kriminality. Dále je v teoretické části vysvětlen pojem prevence kriminality, její členění, přístupy k její aplikaci a zejména systém aplikovaný v podmínkách české republiky jak na celostátní tak zejména na místní úrovni.

V praktické části práce je analyzován současný stav kriminality na teritoriu města dle základních ukazatelů kriminality a jsou analyzovány jednotlivé kriminogenní faktory, které kriminalitu samotnou ovlivňují. Další část se zabývá analýzou současného plánu prevence kriminality města a zejména analýzou plnění opatření k prevenci kriminality. V poslední části práce jsou navržena možná opatření ke snížení kriminality včetně jejich finanční kalkulace a dopadu na rozpočet města.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE KRIMINALITY

Teorie kriminologie a kriminality je spojena s mnoha různými akademickými obory, a tento multidisciplinární přístup poskytuje široké pochopení zkoumané oblasti. Každá akademická disciplína přináší vlastní část porozumění, která ovlivňuje svými výzkumnými poznatky a použitými výzkumnými způsoby celou zkoumanou oblast (Taylor, 2016, s. 19).

Jak uvádí Novotný a Zapletal (2008, s. 15), kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejich pachatelích a obětech a o její kontrole. Slovo „kriminologie“ znamená doslova „věda o kriminalitě a je odvozené z latinského „crime“ (zločin) a řeckého „logos“ (nauka). Poprvé použil tohoto termínu patrně francouzský antropolog Topinard v roce 1879. O šest let později se tento pojem objevil v Itálii v názvu Garofalovy knihy „Criminologia“.

Mohlo by se tedy zdát, že vymezení předmětu kriminologie je jednoznačné a nevyvolává žádné problémy. Ve skutečnosti tomu tak není. Dle Kuchty a Válkové (2005, s. 1), záleží na tom, jak definujeme zločin, tedy kriminalitu, která je především v centru zájmu kriminologie. Zvolíme-li například tzv. legální (právní) pojetí kriminality, kdy se zločinem myslí pouze to, co upravuje trestní právo, pak je nutně i předmět kriminologického bádání výrazně zúžen oproti tzv. sociologickému pojetí, kdy do kriminality zahrnujeme i takové sociálně patologické jevy, jejichž výskyt sice ještě nemusí být regulován trestním právem, ale přesto již s trestnou činností úzce souvisí, předchází ji nebo ji podmiňují (konzumace drog, alkoholismus, prostituce, extremismus, domácí násilí, apod.).

Optimálním výchozím bodem kriminologických bádání je trestný čin a jeho druhy, tak jak jsou definovány trestním právem. Z hlediska kriminologie jsou kriminalita a jednotlivé druhy kriminality sociálně patologickými jevy, pro něž je příznačná jejich společenská škodlivost (Novotný a Zapletal, 2008, s. 21). Z hlediska legálního pojetí kriminality je normou pro určování, co lze považovat za nezákonné z hlediska přestupků zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich č. 250/2016 Sb. a z hlediska trestných činů trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Spoléhat ovšem při vymezení kriminality zcela a pouze na trestní právo je zrádné i proto, že samotné trestní zákoníky procházejí takřka neustálými změnami. Díky tomu se stává, že v určitém historickém období je jistý druh jednání považován za trestní čin, a člověk za něj může být stíhán a odsouzen, zatímco v době jiné nikoliv, přestože svou podstatou půjde stále o tentýž jev. Trestní zákony ostatně nejsou nic jiného, než sociální konstrukt, který si v příslušné době vytváří sama společnost, aby regulovala chování svých členů. Názory, co je

třeba tímto způsobem upravovat, se přitom mohou v průběhu času měnit, a to i výrazně (Tomášek, 2010, s. 12).

I přes různé přístupy a názory na to, co se rozumí kriminologií jako takovou, existuje v současnosti shoda v tom, že kriminologie se zabývá kriminalitou, pachatelem trestné činnosti, oběťmi trestné činnosti a její kontrolou. A pro zjednodušení lze kriminalitu chápat jako sociálně patologický jev, který je úhrnem protiprávních jednání, čili veškerých spáchaných přestupků a trestných činů.

1.1 Ukazatele kriminality

Při popisu a výkladu informací získaných o kriminalitě se setkáváme s různými pojmy, které je třeba nejprve definovat.

1.1.1 Rozsah kriminality

Rozsahem kriminality se rozumí počet činů, které lze z hlediska trestního práva definovat jako trestné činy, případně činy jinak trestné (za předpokladu, že osoba která je spáchala, není trestně odpovědná), spáchaných ve vymezeném území, např. na území státu, samosprávného celku či obce za určité časové období, zpravidla za rok. Rozsah kriminality je vyjádřen v absolutních číslech. Můžeme se setkat i s údaji o rozsahu kriminality uvedených v procentech třeba při vyjádření rozdílu mezi jednotlivými sledovanými časovými obdobími.

Pokud chceme při zpracování kriminálních statistik využívat údaje o rozsahu kriminality, je nutné si uvědomit, že neodrážejí demografické vlivy. Proto by mohlo dojít při jejich interpretaci k výraznému zkreslení skutečného stavu, např. při srovnání počtu trestných činů v jednotlivých krajích bez ohledu na počet jejich obyvatel by mohl být učiněn závěr, že ten z nich, ve kterém je policií registrován nejvyšší počet trestných činů, je výrazněji než ostatní zatížen kriminalitou, přestože jde vzhledem k ostatním krajům o kraj s velmi vysokým počtem obyvatel. Také při sledování vývoje kriminality lze využít údaje o rozsahu kriminality jen omezeně, neboť pokles či nárůst trestných činů může být způsoben poklesem či nárůstem počtu obyvatel na daném území (Kuchta a Válková, 2005, s. 123).

1.1.2 Úroveň kriminality

Úroveň kriminality bývá také někdy označována jako její intenzita, což je dokonce výstižnější, neboť na rozdíl od rozsahu jako extenzivního ukazatele skutečně vyjadřuje intenzitu páchaní trestné činnosti. Úroveň kriminality je ukazatelem, který zohledňuje kromě počtu

spáchaných trestných činů (rozsahu kriminality) také příslušné ukazatele demografické (velikost obyvatelstva, její strukturu podle pohlaví, věku, vzdělání apod.).

Úroveň kriminality vyjadřuje poměr počtu trestných činů k celkovému počtu zvolené části obyvatelstva. Zpravidla se udává jako počet trestných činů na 100 tisíc obyvatel. Jsou-li však uvažovány méně časté trestné činy (například vraždy), nebo jen málo početné části obyvatelstva (například nepočetné etnické skupiny), potom se udává jako počet trestných činů na 10 tisíc obyvatel.

Indexy kriminality vypočítávané z celkového počtu obyvatelstva bývají někdy označovány jako „hrubé“ ukazatele proto, že počítají i s osobami, které nejsou trestně odpovědné (nejčastěji pro jejich nízký věk). „Čisté“ indexy se vypočítávají pouze z té části obyvatelstva, která je za svoje jednání trestně odpovědná. Proto bývá hodnota „čistých“ indexů podstatně vyšší než hodnota těch „hrubých“.

Úroveň kriminality je tedy při porovnání s jejím stavem ukazatelem neporovnatelně hodnotnějším, nicméně také ona je zatížena (i skrytými) riziky. Ta spočívají ve větších či menších rozdílech v chápání kriminality v porovnávaných zemích. Nejvyšší vypovídající hodnotu mají tedy indexy vybraných trestných činů, které jsou historicky i mezinárodně porovnatelné (Holcr, 2009, s. 50-51).

V roce 2017 bylo spácháno celkem 202 303 trestných činů. Při počtu 10 487 454 obyvatel české republiky je hrubý index kriminality roven 192,9 (Mapa kriminality, 2018).

1.1.3 Struktura kriminality

Struktura kriminality vyjadřuje rozdělení celkové kriminality, jejich pachatelů, obětí, forem jejího páčání, způsobených škod apod. do zvláštních skupin. Poskytuje přehled o podílu jejích složek na celkové kriminalitě a o jejím teritoriálním rozložení. (Holcr, 2009, s. 51)

Údaje o struktuře kriminality významně konkretizují poznatky o kriminalitě a umožňují ji lépe charakterizovat. To lze demonstrovat na tom, že v popředí zájmu společnosti je vždy zejména sledování závažnějších druhů kriminality (např. vraždy, znásilnění, loupeže apod.), které jsou společností vnímány jako významné narušení řádu ve společnosti a zejména pak práv individua. Obecný údaj o počtu trestných činů spáchaných v určitém období však tuto informaci nepodává, neboť jsou v něm obsaženy např. i nedbalostní trestné činy spáchané v souvislosti s dopravními nehodami apod. (Kuchta a Válková, 2005, s. 124).

Při popisu struktury kriminality se nejčastěji volí hlediska jako druh kriminality (např. násilná, majetková, mravnostní, hospodářská), forma páčání kriminality (organizovaná, tradiční), znaky pachatelů (jejich pohlaví, věk, vzdělání, sociální status, trestní minulost apod.), znaky obětí kriminality a další hlediska jako závažnost trestných činů, jejich sezónnost, druh způsobených škod apod. (Holcr, 2009, s. 51).

1.1.4 Dynamika kriminality

Holcr (2009, s. 52) uvádí, že dynamika kriminality je ukazatelem, který vyjadřuje její změny v čase. Dynamiku kriminality charakterizují dva parametry. Prvním parametrem je směr probíhajících změn, který může být vzestupný (narůstající), nebo sestupný (klesající). Jestliže ve sledovaném čase nedochází ani k nárůstu ani poklesu kriminality, jedná se o stagnaci v dynamice kriminality. Směr dynamiky kriminality vypovídá o její kvalitativní stránce. Druhý parametr vypovídá o rychlosti probíhajících změn kriminality. Je proto kvantitativní stránkou dynamiky kriminality.

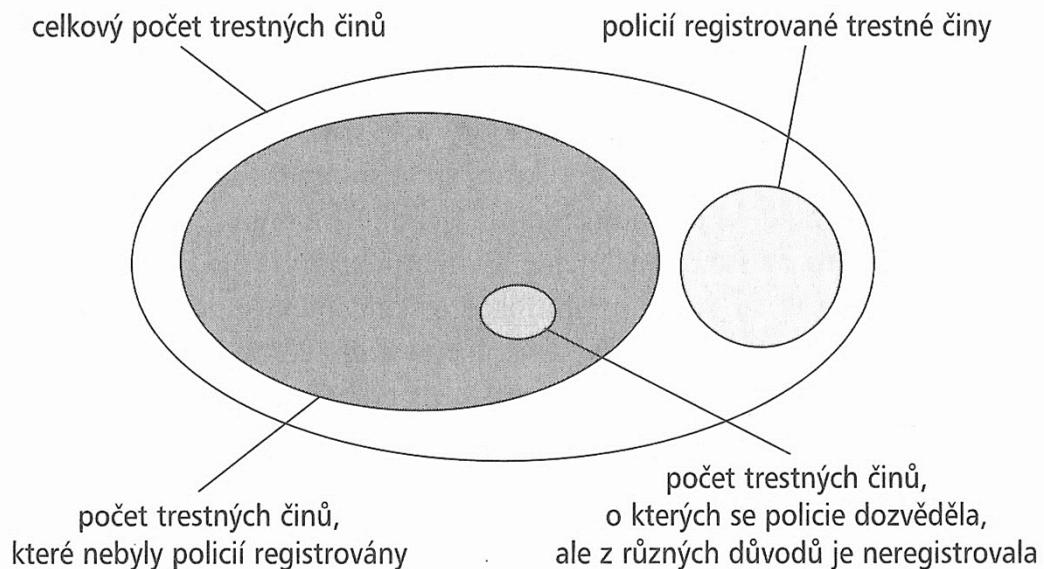
Dynamika kriminality popsaná pouze prvním znakem, tedy jenom jejím směrem, se nazývá tendencí vývoje kriminality. Je-li postupnost probíhajících změn v jednom ze směrů kvantifikována, potom se takovýto popis nazývá trendem vývoje kriminality (Holcr, 2009, s. 52).

1.1.5 Registrovaná a latentní kriminalita

V odborných kriminologických statích, ale často i ve sdělovacích prostředcích, se můžeme setkat s popisem rozsahu, struktury a vývoje kriminality, který většinou vychází ze statistických údajů, které o kriminalitě shromažďují a zpracovávají oficiální instituce zabývající se trestnou činností, tj. policejní orgány, státní zastupitelství a soudy. Pokud tyto statistiky použijeme při interpretaci vývoje kriminality, musíme vždy brát zřetel na to, že nejde o informace o skutečné kriminalitě, ale pouze o té části kriminality, o které se výše uvedené instituce dozvěděly, resp. byla jimi (policií) registrována. To znamená, že byla oznámena obětí nebo jinou osobou či institucí, případně byla zjištěna vlastní činností policie, a zároveň došlo ze strany policie k jejímu zaevidování.

Rozdíl mezi skutečnou kriminalitou a kriminalitou registrovanou je označován jako latentní (skrytá) kriminalita. To je patrné z obrázku (Obr. 1), který je však nutno chápat jako ideální model, protože v praxi mohou být do množiny registrované kriminality zahrnuty i případy, které ve skutečnosti trestnými činy nejsou. Mimo to může být sporné, zda je možné do množiny latentní kriminality zařadit případy trestných činů, o kterých se sice oficiální instituce

kontroly kriminality dozvěděly, ale neevidovaly je. Pak totiž pojmově nemůže jít o skrytou kriminalitu (Kuchta a Válková, 2005, s. 125). Tyto případy označuje Holcr (2009, s. 52) jako umělou latenci. I tato umělá latence je ovšem považována za latentní kriminalitu, neboť ve skutečnosti není evidována.

Obr. 1. Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou (Kuchta a Válková, 2005)

Temným číslem kriminality se rozumí rozdíl v počtu skutečně spáchaných trestných činů a v počtu trestných činů, které jsou evidovány v oficiálních kriminálních statistikách. V kriminologii však může být tento pojem užit i v jiném, případně mírně modifikovaném, významu, a to jako:

- poměr mezi zjištěnou a registrovanou kriminalitou
- celková kriminalita ve společnosti
- počet trestných činů, které nejsou registrovány v oficiálních kriminálních statistikách, protože nebyly policii oznámeny ani zjištěny policií jiným způsobem
- trestné činy, které byly policií registrovány, ale nebyl zjištěn jejich pachatel
- případy, ve kterých jsou pachatelé trestných činů stíháni pouze za některé trestné činy, kterých se dopustili.

Také pojem „šedé číslo kriminality“ není užíván v kriminologii pouze v jednom významu. Rozumí se jím buď případy, kdy pachatel trestného činu byl trestně stíhán, ale nebyl odsouzen, nebo počet trestných činů, o kterých se orgány činné v trestním řízení sice dozvěděli, ale nebyl zjištěn jejich pachatel (Kuchta a Válková, 2005, s. 125-126).

1.1.6 Zdroje informací o kriminalitě

V návaznosti na předchozí informace můžeme zdroje informací o kriminalitě rozdělit do dvou skupin.

Prameny informací o registrované kriminalitě

Podle Kuchty a Válkové (2005, s. 131-134) lze za základní a nejčastěji užívaný zdroj informací o registrované kriminalitě označit statistiky shromažďované a zpracováváné zejména Ministerstvem vnitra ČR, resp. Policejním prezidiem ČR (policejní statistiky) a Ministerstvem spravedlnosti (statistiky státních zastupitelství a soudů).

- **Policejní statistiky** podávají z výše uvedených pramenů nejúplnější a nejpřesnější obraz o rozsahu kriminality, neboť jejich údaje jsou časově nejbližší době spáchání trestného činu. Jsou v nich obsaženy informace o všech zjištěných (policií registrovaných) trestných činech bez ohledu na to, zda byl zjištěn a trestně stíhán pachatel. Na druhou stranu mohou být informace obsažené v policejních statistikách méně přesné s ohledem na to, že zde mohou být jako trestné činy evidovány i skutky, u nichž se později v průběhu trestního řízení ukáže, že trestnými činy nejsou. Policejní statistiky dále obsahují informace o objasněných trestných činech, tedy takových, u nichž byl zjištěn pachatel či pachatelé. Evidují se v nich také údaje o stíhaných a vyšetřovaných osobách, včetně informací o jejich pohlaví, věku či státní příslušnosti.
- **Statistiky státních zastupitelství a soudů** jsou zaměřeny především na sledování počtů osob, které se sice dopustily trestného činu, ale trestní stíhání proti nim není přípustné, včetně důvodů nepřipustnosti trestního stíhání, počtů stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob, a to i z hlediska pohlaví či věku. Lze z nich čerpat i další informace o uplatňované trestní politice. Jsou zde sledovány počty jednotlivých druhů odklonů v trestním řízení apod. Ze statistik soudů je možné získat také podrobné informace o sankční politice, protože sledují ukládání jednotlivých druhů trestů a ochranných opatření se zřetelem na věk pachatele. Dále se orientují i na zkoumání efektivity orgánů činných v trestním řízení tím, že sledují průměrné délky vazeb atd.

Mimo to je možné ještě jako doplňkové zdroje informací o kriminalitě a trestní politice v ČR využívat statistiky pomocných orgánů v trestním řízení, institucí zajišťujících výkon trestů a některých dalších institucí, a to konkrétně:

- Probační a mediační služby ČR (z nich je možné získat např. informace o celkových počtech případů řešených touto institucí, o podílech případů vztahujících se k trestné činnosti mládeže, drogám a extremismu),
- Vězeňské služby ČR (jsou v nich obsaženy zejména údaje související s výkonem trestů odnětí svobody a vazby, tj. počty obviněných a odsouzených ve věznicích, a to i dle věku, pohlaví, či státní příslušnosti, struktury odsouzených dle věku, počtu předchozích odsouzení, dle typu věznice, dle odsouzených, počtech uprchlých osob z věznic, ubytovací kapacitě a využitelnosti věznic aj.),
- Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (obsahují vybrané údaje o dětech, které se dopustily trestné činnosti v souvislosti s činností orgánů sociálně-právní ochrany dětí),
- Ministerstva zdravotnictví ČR (kde lze zjistit údaje o osobách vykonávajících ochranné léčení ve zdravotnických zařízeních),
- Českého statistického úřadu ČR (zejména pro podrobnější zpracování výše uvedených statistických dat jsou velmi užitečné např. údaje o počtu obyvatel podle pohlaví a věku, které lze nalézt ve Statistických ročenkách ČSU).

Prameny informací o latentní kriminalitě

Existuje několik způsobů, jak získávat informace o latentní kriminalitě. Za hlavní zdroje informací lze označit výsledky viktimizačních výzkumů (výzkumů obětí) a tzv. selfreportů (výzkumů pachatelů).

- Výzkumy obětí trestných činů jsou založeny na tom, že jsou respondenti dotazováni, zda se v minulosti stali obětí trestného činu. Zpravidla je jim přímo, byť v obecnější formě, popsán skutek, jehož se mohli stát obětí. Při kladné odpovědi jsou zjišťovány další informace, např. o místě a době, kdy k činu došlo, o škodě, která jím byla způsobena, a také o pachateli - o jeho věku, pohlaví, národnosti, zda ho respondent znal, kolik bylo pachatelů aj. Dále mohou být dotazováni na to, zda čin ohlásili, důvody proč jej neohlásili apod. Tyto informace pak umožňují vyvozovat závěry nejen o rozsahu kriminality, ale např. i o charakteristikách pachatele, o geografickém rozložení kriminality atd.
- Výzkumy pachatelů trestných činů (selfreports) - spočívají v dotazování se respondentů, zda se někdy v minulosti dopustili nějakého delikventního chování, včetně otázek zaměřených na jejich osobní charakteristiky. Existují různé druhy výběru re-

spondentů pro tento druh výzkumu. Někdy bývají osloveny osoby, které již byly odsouzeny, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody apod. Často jsou tyto výzkumy zaměřeny na mládež ve školách, neboť kriminalita mládeže je jednou z klíčových oblastí těchto výzkumů (Kuchta a Válková, 2005, s. 136-138).

1.1.7 Objasněnost

Objasněností kriminality se rozumí počet trestných činů se zjištěnými pachateli. Eviduje se v absolutních hodnotách, tedy vedle počtu evidovaných trestných činů se uvádí, u kolika z nich jsou policii známi i pachatelé. Samotné absolutní hodnoty trestných činů se zjištěnými pachateli (tedy objasněné trestné činy) však mají nižší vypovídací hodnotu, než jejich podíl na počtech všech evidovaných trestných činů (tedy i těch, jejichž pachatelé zůstávají neznámi). Právě tento jejich podíl vyjadřuje relativní objasněnost kriminality, která se uvádí v procentuálním podílu objasněných trestných činů na všech trestných činech.

V zásadě platí, že míra objasněností je tím vyšší, čím závažnější jsou trestné činy, avšak výjimky jsou poměrně časté. Míra objasněností kriminality je přitom odůvodněně považována za jeden z nejdůležitějších útlumových faktorů, který má vyšší odrazující účinek než samotná výška trestu. Snižující se pravděpodobnost, že pachatel bude odhalen, de facto minimalizuje i obavy z hrozícího trestu. Lze tedy předpokládat, že i mírnější tresty by při neodvratnosti odhalení pachatele a jeho potrestání mohly působit jako účinný nástroj kontroly kriminality.

Na objasněnost kriminality nemá pouze vliv ochota občanů oznamovat trestné činy policii, ale také ochota široké občanské veřejnosti s policií aktivně spolupracovat. Ta je tím vyšší, čím více občané vnímají policii jako účinnou a naopak účinnost policie je tím vyšší, čím vyšší je ochota občanů s ní spolupracovat (Holcr, 2009, s. 55).

1.2 Druhy kriminality

Obecná kriminalita je kriminologický pojem, v němž je zahrnována kriminalita majetková, kriminalita násilná, kriminalita mravnostní (uvedenou kategorizaci používá statistika policejní). Dále je rozlišována kriminalita hospodářská a organizovaná a pozornost je věnována také specifickým druhům kriminality: kriminalita mládeže a kriminalita páchaná na mládeži, kriminalita žen, cizinců, menšin, drogová kriminalita, kriminalita recidivistů atd. V následující části budou stručně představeny vybrané druhy kriminality především s ohledem na vymezení základních pojmů užívaných v této oblasti (Hoferková, 2014).

1.2.1 Majetková kriminalita

Majetková trestná činnost, jejíž nejčastější formou jsou krádeže a podvody, představuje v poslední době, převážnou část celkové kriminality. Lze tedy říct, že vývoj majetkových trestných činů do určité míry určuje vývoj celkové kriminality.

Trestné činy proti majetku lze rozdělit do tří skupin. První skupinu představují trestné činy, pro něž je charakteristickou pohnutkou ziskovost a jež směřují k obohacení pachatele. K nim náleží především krádež, zpronevěra, podvod, lichva a další. Druhou skupinu trestných činů, pro něž je typické jednání poškozovací, naplňující zejména trestné činy porušení povinností při správě cizího majetku, poškozování věřitele, poškozování cizí věci, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací a zneužívání vlastnictví. Třetí skupinu představuje podílnictví, kde pachatel hlavně využívá trestné činnosti páchané jinou osobou. Novelou provedenou zákonem č. 134/2002 Sb. Bylo do trestního zákona začleněno ustanovení o trestném činu legalizace výnosů z trestné činnosti (tzv. „praní špinavých peněz“) (Novotný a Zapletal, 2008, s. 334).

Majetková kriminalita byla spojována především s chudobou a bídou, avšak hospodářský vzestup a růst životní úrovně v západní civilizaci ve druhé polovině 20. století stagnaci majetkové kriminality nepotvrdil. Naopak se potvrzuje, že rozpor mezi majetkovými nároky a reálnými možnostmi otevírá další prostor pro kriminalitu, která je interpretována jako kriminalita z blahobytu (Zoubková a Moulisová, 2004).

1.2.2 Násilná kriminalita

Kriminalita násilná je součástí kriminality obecné. V kriminologii se v souvislosti s pojmem násilí hovoří o pojmu agresivita (agrese, násilí). Pojem násilná kriminalita je pojem kriminologický nikoli právní. Trestní právo pojem násilná kriminalita neuvádí a neuvádí násilné trestné činy jako ucelenou skupinu (najdeme je pod více hlavami trestního zákoníku, např. trestné činy proti životu, proti zdraví, proti rodině a dětem a další).

Kriminologický pojem má jednak pojetí užší, které je nejobvyklejší a zahrnuje úmyslné užití fyzického násilí (resp. pohrůžky násilím) vůči jiné osobě (vražda, úmyslné ublížení na zdraví, loupež), a pojetí širší, které zahrnuje i násilí psychické (resp. verbální), ale i násilí proti věci.

Společným znakem násilné kriminality je agresivita, agrese (násilí). Pojem agresivita je označován jako tendence reagovat útočným způsobem a pojem agrese je konkrétní projev

agresivity jako tendence, někdy se volně zaměňuje s pojmem násilí. Cílem je ublížit (úmyslné ublížení na zdraví, šikanování, domácí násilí, týrání lidí ale i zvířat), v případně autoagrese ublížit sám sobě. Násilí může směřovat i proti věci (vandalismus), ale jako násilí je často posuzována i hrozba užití násilí (vydírání). Nejzávažnějším projevem násilí směřujícího proti jinému člověku je vražda a proti vlastní osobě sebevražda (Hoferková, 2014, s. 55).

1.2.3 Hospodářská kriminalita

Hoferková (2014, s. 57) charakterizuje hospodářskou kriminalitu jako protiprávní ekonomické jednání, kterým byl dosažen neoprávněný finanční nebo jiný prospěch na úkor jiného konkrétního ekonomického růstu (stát, obchodní společnost, fond, fyzická osoba, apod.). Toto jednání je realizováno v ekonomickém prostředí s využitím ekonomických nástrojů.

Charakteristickým znakem je zejména to, že poškozuje široký okruh osob, ohrožuje sociální a ekonomickou stabilitu státu, způsobuje řádově vysoké škody, přesahuje často území jednoho státu a má vysokou latenci.

Hospodářská trestná činnost je z valné části páchána jednou osobu, avšak zvyšuje se počet případů, kdy se na trestné činnosti podílí více osob. Tuto skutečnost však nelze automaticky ztotožňovat s organizovanou kriminalitou. Mezi hospodářské oblasti, jež jsou nejčastěji postiženy trestnou činností je možno zahrnout zejména resort státního, družstevního a zahraničního obchodu, nevýrobní sekce a potravinářský průmysl.

Příčiny hospodářské trestné činnosti lze dělit z řady hledisek. Např. na klasické, jež mají společné rysy u všech forem kriminality a na specifické, které mají svojí platnost převážně v hospodářské sféře a dále to mohou být příčiny působící dlouhodobě a příčiny krátkodobějšího charakteru. Hospodářská trestná činnost je v podstatě reflexem stavu a vývoje ekonomické sféry po pádu totalitního režimu, to silně ovlivnilo i kriminogenní faktory. Komplex rizikových faktorů, provázejících transformaci ekonomiky na tržní principy a umožňujících zejména v důsledku nedostatku zkušeností, nedostatečné legislativy a kontroly páchání trestné činnosti ve formě úplatkářství, podvodů a jiných machinací, úzce souvisí s postupnými kroky privatizačního procesu. Jedním z prvních a bezesporu nejvýznamnějších kroků tohoto období je postupný přechod státního majetku do soukromých rukou a tím i postupně se rozvíjející sektor soukromého podnikání. Bylo zde velmi málo zkušeností se soukromým podnikáním, byla nízká úroveň znalostí právních předpisů, byl zde i nedostatek finančních prostředků, tedy základního kapitálu. Výskyt a kategorizace registrované trestné činnosti se

zaváděním tržního hospodářství byla v této době poznamenána raným stádiem ekonomické reformy (Vichlenda a Krček, 2011, s. 204-205).

1.2.4 Mravnostní kriminalita

Společným rysem trestných činů tvořících mravnostní kriminalitu, která je součástí tzv. obecné kriminality, je jejich spjatost s pohlavním pudem. Společnost vytváří (mimo jiné i prostřednictvím trestního práva) své regulační mechanismy, kterými vyvíjí tlak na formování sexuálního chování jedince a dalších druhů jednání s lidskou sexualitou spojených. Sexuální morálka a sociálně tolerované sexuální chování však náležejí k nejproměnlivějším a nejmnohotvárnějším jevům sociální a kulturní historie lidstva.

V rámci mravnostní kriminality lze rozlišit dvě navzájem kriminologicky odlišné podskupiny trestných činů:

- Jednání, jež naplňují pojmové znaky tzv. sexuální kriminality. Její podstatou je ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje. Kriminalizováno je překročení okruhu dovolených sexuálních partnerů nebo dovolených sexuálních jednání. Sexuální trestné činy zasahují nejen do oblasti svobody a důstojnosti člověka, ale i do sféry zdravého vývoje mládeže. Přestože pouze malá část sexuálních trestných činů vede k závažnějšímu fyzickému poranění, nelze opomíjet dlouhodobé či dokonce trvalé psychické poškození oběti, jež se projevuje strachem, úzkostí, depresemi, pocitem bezmocnosti a nezřídka problémy v pozdějších intimních vztazích, někdy doživotně. Viktimologická problematika pomoci obětem se týká především obětí sexuálních trestných činů.
- Kriminalita spojená s prostitucí, která samotná již není považována za trestnou činnost. Jsou to především trestné činy hrubě narušující občanské soužití (kuplířství), trestné činy proti lidské důstojnosti (obchodování se ženami, znásilnění, pohlavní zneužívání) (Novotný a Zapletal, 2008, s. 310-311).

1.2.5 Návykové látky

Návykové látky byly považovány za jeden z klíčových celosvětových problémů již ve druhé polovině 20. století. Ani tehdy to však nebyl problém zdaleka nový; již nejstarší historické prameny zaznamenávají totiž snahy lidí nacházet látky, které by zmírňovaly bolest, léčily různé neduhy, a také takové látky, které po požití vyvolávají pocity štěstí, blaha a zapomnění, tedy látky, s jejichž pomocí lze změnit, zastřít či vylepšit určité stránky života. Takové látky

provázejí člověka celým jeho vývojem, a to jak k jeho pomoci, tak i k záhubě. Užívání většiny z nich vyvolává návyk vedoucí k závislosti fyzické či psychické a ta působí škody nejen jejich uživatelům, ale i celé společnosti.

Návykové látky zůstávají v popředí pozornosti společnosti již několik tisíciletí, protože je lidstvu známo, že jejich zneužívání je spojeno se závažnými zdravotními důsledky, znamená velké ekonomické ztráty a také rostoucí kriminalita s nimi spojená představuje vážné ohrožení života lidské společnosti na celém světě (Novotný a Zapletal, 2008, s. 426-427).

Trestná činnost páchaná v souvislosti s alkoholem

Česká republika zaujímá ve spotřebě alkoholu jedno z předních míst v Evropě. Spotřeba narůstala již od padesátých let dvacátého století a v roce 2016 dosáhla 11,9 l čistého lihu na osobu. Alkohol ovlivňuje nepříznivě metabolismus buněk nervové soustavy, jeho užívání přináší řadu zdravotních rizik psychiatrického i nepsychiatrického charakteru (např. onemocnění oběhu krevního, ledvin, jater).

Negativní působení alkoholu na chování člověka se často pak dostává do fáze, kdy již překračuje společenskou hranici tolerance a přivádí jedince až k trestné činnosti, a to nejen nedbalostního charakteru, ale často i k úmyslné trestné činnosti, zejména mravnostní a násilné. Trestná činnost související s alkoholem se soustřeďuje v podstatě do dvou okruhů:

- Trestné činy související s nedovolenou výrobou či konzumací alkoholu (výroba alkoholu bez povolení, jeho podávání mládeži, řidičům apod., např. ustanovení trestního zákona § 194a, 218, zákon č. 379/2005Sb.
- Trestné činy, u nichž se výrazně projevuje vliv alkoholu na potlačení morálních a sociálních zábran, případně účinek iniciační (násilná a mravnostní trestná činnost, majtková trestná činnost, trestná činnost v dopravě). V trestním zákoně je dále obsaženo ustanovení o trestném činu opilství (§201a TZ) postihující případy, kdy se pachatel aplikací alkoholu nebo jiné návykové látky přivedl do stavu nepřičetnosti a v něm se dopustil jednání, které má jinak znaky trestného činu. Obsahuje i ustanovení o trestném činu ohrožení pod vlivem návykové látky (§201 TZ) pro případy, kdy pachatel ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, vykonává činnost, při které by mohl ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku (např. řidiči motorových vozidel, piloti a další).

Statistická data ukazují přesvědčivě, že alkohol zůstává významným kriminogenním faktorem, zejména pokud jde o násilnou kriminalitu. Tak např. na trestném činu vraždy se podílí v posledních letech téměř 30%, podobně je tomu též u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví (25%), znásilnění (16%) a výtržnictví kde se blíží až 40%. Na majetkové trestné činnosti se podílí tradičně méně než 10%. Vážný problém však představuje alkohol v dopravě, kde se podílí zejména na dopravních nehodách s fatálními důsledky.

Trestná činnost páchaná v souvislosti s nealkoholovými drogami.

I když problematika zneužívání návykových látek nealkoholového typu provází lidskou společnost po řadu tisíciletí, měla až do nedávné doby pouze regionální charakter. Teprve na sklonku devatenáctého století rozvoj přírodních i technických věd, dopravy a spojů pomohl překonat vzdálenosti mezi kontinenty a vedle těchto pozitivních výsledků komunikace mezi lidmi a státy dostavily se i dopady negativní, k nimž patří šíření nabídky drog, kriminalita a další.

Spektrum látek zneužívaných v nealkoholové toxikomanii je velmi široké a představuje různorodou skupinu, jak pokud jde o jejich chemické složení, tak i o účinky na lidský organismus. S tím souvisí i jejich odlišný metabolismus a proto jejich diagnostika je ve srovnání s alkoholem, velmi náročným úkolem nejen pokud jde o přístrojovou techniku, ale též klade vysoké nároky na odbornost pracovníka.

Podle účinku na lidský organismus můžeme nealkoholové drogy přírodní i syntetické zařadit do několika skupin (opiáty, halucinogeny, psychostimulační látky, cannabis a těkavé látky).

Od devadesátých let dvacátého století se Česká republika zařadila mezi země, ve kterých začala alarmujícím způsobem narůstat nabídka ilegálních drog (otevření hranic, a další) a to zejména u mládeže. Na současné drogové scéně se nejvíce uplatňuje marihuana, pervitin, extáze a heroin, v poslední době roste i poptávka po kokainu. Předmětem zájmu jsou i léčiva jako Modafen, Paralen Plus, Subutex a řada dalších.

V trestně právní rovině se důsledky nealkoholové toxikomanie promítají zhruba do čtyř skupin trestných činů:

- Trestné činy, jejichž cílem je vytvořit nabídku drog (nedovolená výroba a obchod - § 187, 187a, 188 TZ) či poptávku po drogách (§188a TZ).
- Trestné činy páchané pod vlivem drog (nejčastěji proti majetku, proti svobodě a lidské důstojnosti, proti životu a zdraví).

- Trestné činy zaměřené na získání drog (tzv. obstarávací- nejčastěji trestné činy proti majetku).
- Trestné činy páchané na drogově závislých (nejčastěji trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti).

Nejvýznamnější skupinu tvoří trestné činy, jejichž cílem je vytvořit nabídku drog, případně zvýšit poptávku po nich - nedovolená výroba a obchod s drogami, držení omamných a psychotropních látek a jedů (§187 TZ). Také trestná činnost páchaná pod vlivem drog není zanedbatelná a představuje ročně kolem 1000 registrovaných skutků. Zde je však třeba uvážit velmi vysokou latenci. Jedná se vesměs o krádeže motorových vozidel, jízdních kol, věcí z automobilů, vloupání do víkendových chat, bytů, obchodů aj. V posledních letech se však projevuje velmi negativní trend ve stoupajícím podílu násilných trestných činů, až po vraždy. Pachateli jsou vesměs muži (ženy tvoří cca 8-10%), věk 18-30 let, základní vzdělání nebo vyučení, svobodní, převážně občané České republiky (90%) (Šabatová, 2008, s. 46-51).

1.3 Faktory ovlivňující kriminalitu

V souvislosti s příčinami a podmínkami kriminality se hovoří obecně o kriminogenních faktorech. Můžeme je charakterizovat jako rizikové činitele (ať už příčiny či podmínky), které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů. Jako kriminogenní faktory se vyskytují jevy, které v daném případě mají spíše charakter záměru, pohnutky nebo motivace spáchat trestný čin, nebo které vyvolávají neodpovědnost, nedbalost u neúmyslných deliktů. Kriminologie usiluje o porovnání a určení pořadí závažnosti kriminogenních faktorů a také je vyvíjena snaha určit jejich funkční hodnotu.

Vzhledem k tomu, že kriminogenní faktory jsou velice různorodé, v reálných situacích se od sebe nedají oddělovat, protože se jejich působení vzájemně prolíná a prostupuje, je velmi obtížné je striktně dělit či třídit. Protože celá řada faktorů vyplývá ze společenského života, můžeme rozlišovat faktory v oblasti sociální, kulturní, politické, ekonomické a právní.

1.3.1 Kriminogenní faktory v oblasti sociální

Na selhání jedince ve společnosti se podílí nedostatečná výchova v rodině (základní sociální skupina), narušená rodina (absence citových vztahů), nekvalitní výchovné prostředí, negativní hodnotová orientace (konzumní způsob života), nezáměr a nevhodné příklady dospělých a skupin s protiprávními formami jednání (až po trestnou činnost), intelektových dispozic (lehkomyslnost, nezodpovědnost), psychické i fyzické týrání, alkoholismus a drogová

závislost, neúspěch v zaměstnání (postavení, prestiž), nezaměstnanost, špatný pracovní režim (nekázeň, nedůslednost, nedostatek kontroly), nemožnost seberealizace aj.

Typickými kriminogenními faktory jsou zejména záškoláctví a život mimo rodinu, kázeňské přestupky, delikvence, vytváření skupin s delikvenční činností, důrazné odmítání a neuvážené odmítání pravidel společnosti, neschopnost přizpůsobit se, trestná činnost (všechny druhy kriminality), neúcta k autoritě, nedostatek právního vědomí, snížená úroveň mravních norem, nízká morální zásadovost, citová chladnost, přebírání negativních životních stylů, nekontrolované jednání pod vlivem návykových látek, snížená sebekritičnost, oslabená regulace jednání, výrazný praktikismus, egocentričnost, sociální izolace, seberealizace v tzv. konzumu aj.

1.3.2 Kriminogenní faktory v oblasti kulturní

Obecně bývá kultura charakterizována jako soubor materiálních a duchovních hodnot vytvořených lidmi v procesu vývoje společnosti. Kriminogenní faktory je však nutné hledat především v organizaci lidské činnosti, ve vytváření soustav společenských norem a pravidel, v systému vytváření vztahů mezi lidmi, ale i ve zvláštnostech chování, vědomí a činnosti lidí v různých konkrétních oblastech společenského života. Jednou z rozhodujících oblastí je výchova.

Nejčastějšími příčinami jsou zanedbání výchovně vzdělávacího působení rodiny, škol aj. společenských institucí, nesprávně orientované principy a pravidla společenské morálky, „pokřivený“ hodnotový systém, nedostatečný zájem nebo neschopnost společnosti odstraňovat výše uvedené nedostatky, bulvárně a komerčně orientovaný tisk, literatura a film, nepropracovaný vzdělávací systém a jeho materiální, personální a odborné zabezpečení, nedostatečné možnosti pro „volný čas“, nerespektování principů demokracie, zdiskreditovaná státní moc, prostor a podmínky pro korupci, neúměrně preferovaný individualismus (egoismus), aj.

Typickými kriminogenními faktory jsou zejména vznik či vytvoření pro společnost nežádoucích morálních vlastností a hodnotového zaměření člověka, přednostní uspokojování vlastních potřeb a zájmů, neúcta k cizímu majetku, citová chladnost (otrlost) a bezohlednost při řešení vlastních problémů, nedostatek vnitřních zábran pro jejich razantní a rychlé řešení, napodobování „úspěšných“ vzorů (násilí, sex, brutalita), aj.

1.3.3 Kriminogenní faktory v oblasti politické a ekonomické

Politika se soustřeďuje především na úsilí o získání vlivu na řízení státu a to hlavně v oblasti ekonomiky (stanovení norem, úkolů, obsahu činnosti státu). Někdy je uváděno, že politika je koncentrovaným výrazem ekonomiky. Nejčastější příčinou jsou nedostatečné kontrolní mechanismy moci na všech stupních, nekoncepční přístup k řešení celospolečenských problémů jako celku, podmínky umožňující bujení a projevy rasismu, xenofobie, terorismu, zneužívání státního majetku bez rizika postihu, neúčinná a nedůsledná nařízení a pravidla v oblasti podnikání, nedostatečná kontrola a nejasné či nepřesné stanovení pravomoci a zodpovědnosti atd.

Typickými faktory pak jsou růst majetkové trestné činnosti, asociální chování a vandalismus při sociálních konfliktech (demonstrace, stávky, nepokoje), nezodpovědné nakládání se státním majetkem, daňové, úvěrové a pojišťovací podvody, zakládání podvodných firem, podvodná inzerce, porušování autorských práv, aktivní a pasivní korupce, předávání klamných nebo zavádějících informací, vyplácení neoprávněných příjmů, devizové a celní delikty, hospodářská špionáž atd.

1.3.4 Kriminogenní faktory v oblasti právní

Jedním z hlavních důvodů proč jsou zákony nerespektovány, obcházeny a porušovány, je nízká úroveň právního vědomí občanů, jehož úroveň je ovlivňována nízkou úrovní vědomí mravního. Každá demokratická společnost předpokládá dodržování zákona. Jeho nedodržování s sebou přináší trestní represe ze strany státu, které obvykle závažným způsobem zasahují do života občanů. Příčinami bývají mezery v legislativě, nesystémový přístup k řešení kriminality, atmosféra bezpečí a tolerance k páčání trestné činnosti, nedostatečná příprava a nedostatečné vybavení orgánů činných v trestním řízení, oslabená autorita policistů, obtížná vymahatelnost práva, neuvážená rozsáhlá amnestie, nekoncepční příliš humanizované vězeňství, časté obměny a úpravy právních norem a tím i chaotický a nepřehledný právní řád atd.

Typickými faktory jsou obcházení zákona a jeho porušování, neúcta k právu, nárůst organizovaného zločinu, liberalizace cestování a uvolnění mezinárodních vztahů otevřely cestu ruským, ukrajinským, čečenským, bulharským i čínským mafím, prorůstání organizovaného zločinu do státní správy, podpora a rozvoj mezinárodního zločinu - pašování drog, drahých kovů, kuplířství a obchodování se ženami, dětská prostituce aj. (Bouřa, 2007, s. 27-32).

2 PREVENCE KRIMINALITY

Když se člověk střetne s určitým jevem poprvé, ať již má pro něj pozitivní či negativní význam, může ho zastihnout nepřipraveného. Potom však zpravidla uvažuje o souvislostech tohoto jevu s jinými a o jeho příčinách. Poznání příčin je předpokladem toho, aby působením na ty jevy, které se ukázaly pro něho příznivé, v následujícím období záměrně jejich vznik vyvolával či ulehčoval, anebo naopak, aby nepříznivým jevům cílevědomě předcházel či alespoň jejich výskyt ztěžoval, brzdil. Tento proces však probíhá nejen na úrovni jednotlivce, ale i na úrovni různých sociálních společenstev, případně společnosti jako celku. Oba uvedené aspekty - vyvolání příznivých a předcházení nepříznivým jevům - jsou podstatou prevence (Holcr, 2009, s. 170).

V širším smyslu je podle Holcra (2009, s. 170) prevence kriminality speciální oblastí uplatnění prevence, jejímž předmětem je ochrana před kriminalitou jejím předcházením. Prevencí kriminality (v užším smyslu) rozumíme podle Novotného a Zapletala (2008, s. 184) soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Půjde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a potenciální oběti a o vytváření zábran proti páčání trestných činů. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality tedy nezahrnujeme prevenci represí.

Zcela zjednodušeně lze tedy říct, že prevence kriminality je zásah do příčin trestných a nezákonných událostí za účelem snížení rizika jejich výskytu a potenciální závažnosti jejich následků (Lab, 2013, s. 27).

Pojem represe kriminality znamená potlačení jevu kriminality i za použití násilných, ale zákonných prostředků. Vzájemná propojenost prevence a represe byla podnětem pro hledání jejich společného, nadřazeného pojmu. Zpočátku se v tomto smyslu používal pojem boj s kriminalitou. Ten však navozuje spíše představu represe, pročež kriminologové v posledních letech preferují pojem kontrola kriminality (Holcr, 2009, s. 171).

Prevenci kriminality podle obsahového zaměření můžeme rozdělit na prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou. Podle okruhu adresátů preventivních aktivit rozlišujeme prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciární.

2.1 Prevence kriminality podle obsahového členění

2.1.1 Sociální

Sociální prevence je součástí sociální politiky. Její podstatou je vytváření příznivých společenských podmínek v oblasti ekonomické, sociální, kulturní, výchovně vzdělávací, v oblasti zaměstnanosti, bydlení, podmínek pro využití volného času, růst životní úrovně, duchovní rozvoj, humanizaci a zkvalitňování způsobu života společnosti jako celku, sociálních skupin, jakož i pro socializaci a sociální integraci každého jednotlivce (Holcr, 2009, s. 178).

Sociální prevence ve svých aktivitách vychází ze zjištěného vztahu mezi sociálními podmínkami pachatele a jeho kriminálním chováním, konkrétně z předpokladu, že pokud je sociální prostředí optimální tak se člověk s velkou pravděpodobností trestného činu nedopustí. A pokud by tato situace nastala, má být uveden na správnou cestu vhodně zvolenými resocializačními opatřeními. (Bouřa, 2007, s. 84).

Při sociální prevenci jde tedy o vytváření takových podmínek, aby se člověk nestal pachatelem trestného činu, anebo aby v páchání trestných činů nepokračoval.

Holcr (2009, s. 178) ovšem uvádí, že sociální prevence sama o sobě není ke kriminalitě vždy v jednoznačném vztahu. Je obecně známo, že například v oblastech s vysokou zaměstnaností se někdy vyskytuje vyšší kriminalita než v oblastech s nižší zaměstnaností. Podobně nepříznivé ekonomické situace se nemusí vždy pojít s vyšší kriminalitou. Nelze tedy vytrhávat jednotlivé sociální jevy z jejich kontextu a mechanicky je spojovat s kriminalitou.

Účinná sociální prevence se musí realizovat na základě velmi kvalitní komplexní analýzy sociální situace a musí se kombinovat s dalšími druhy prevence. Pro tuto složitost je účinnost opatření v oblasti sociální prevence obtížněji měřitelná než v jiných oblastech prevence.

Akcent preventivních aktivit v rámci sociální prevence je směřován do několika klíčových oblastí:

Rodina je nejdůležitějším prostředím, ve kterém probíhají procesy socializace a sociální integrace. Z hlediska úhlu prevence kriminality má rodina klíčový význam. Rodinné prostředí, ve kterém dítě resp. mladistvý vyrůstá, sehrává v socializaci nejdůležitější roli a to proto, že úkoly či úloha rodiny je nenahraditelná. Mikroklima rodiny představuje pro jedince první zkušební prostředí všech základních sociálních postojů, konfliktů a svazků. V rodině jsou kladeny základy k jeho výchově, utváří se jeho prvé společenské potřeby v oblasti rozumové a citové. Jako zcela nežádoucí, zpravidla s velkými negativními dopady, se jeví

naprostý nezájem o dítě ze strany rodičů nebo naopak příliš tvrdá výchova, která ve výchově upřednostňuje hlavně fyzické tresty anebo psychické vydírání či ponižování. Schopnost rodiny účinně fungovat je rozhodujícím činitelem prevence kriminality, i když jakákoliv opatření preventivního rázu jsou obtížně realizovatelná, protože se dotýkají osobních a intimních záležitostí rodinného soužití.

Škola zaujímá hned po rodině přední místo v procesu socializace. Její význam je dán již tím, že ve škole děti tráví podstatnou část svého formativního období. Jde, vedle rodiny, o druhý sociální systém s velkým dopadem na vývoj a rozvoj osobnosti. Základním předpokladem však je, aby dítě s výchovnými problémy v rodině našlo ke škole nějaký pozitivní vztah a důležité také je, aby učitelé dokázali odhalit pozitivní rys u dětí špatně prospívajících, tzv. problémových. Je proto velmi důležité, aby dítě absolvovalo alespoň povinnou školní docházku, protože jinak jsou jeho šance na úspěch v životě minimální. Velmi důležitá se také jeví aktivní spolupráce rodičů a školy např. v oblasti volného času, ve volbě povolání či ve společném postupu při řešení problémových situací dítěte (Bouřa, 2007, s. 85).

Využívat školní poznatky a předvídat možné problémy později v životě je možností školního personálu v rámci sekundární prevence. Školy jsou také hlavními místy pro realizaci preventivních programů. Vztah mezi školou a kriminalitou není vždy snadné pochopit. Mnohé propojení jsou nepřímé a musí být pochopeny v kontextu vzdělávací aktivity. Z toho vyplývá, že programy prevence nemusí vždy vypadat tak, že se zaměřují přímo na delikvenci. Jsou spíše zaměřeny na specifické problematické faktory, které se nacházejí ve školách, přičemž zvláštní pozornost je věnována programům, které mají dopad na následnou kriminalitu (Lab, 2013, s. 276).

Preventivní úloha oblasti **práce a zaměstnání** spočívá především v pracovní seberealizaci jedince, v získávání příjmů k legálnímu uspokojování nejrůznějších potřeb, ale také v rozšiřování pozitivních sociálních kontaktů a návyků na pozitivní kooperaci s jinými lidmi. Významnou a účinnou formu sociální kontroly představuje pracovní režim, naopak nezaměstnanost může být významným kriminogenním faktorem. Účinnými preventivními opatřeními jsou především zlepšování a vytváření pracovních příležitostí, poskytování profesního výcviku a možností získávat pracovní zkušenosti.

Závažným kriminogenním faktorem je i nevhodně trávený **volný čas**. Nuda či touha po něčem co jí může zahnat, bývá nejčastější příčinou excesů chování, včetně chování kriminálního. Aktivní, konformní společnosti vyžadované správně orientované využití volného času

je vázáno na úroveň vzdělání jedince, na jeho kvalifikaci, kulturní úroveň či získaný způsob života. Aktivity orientované na užitečné trávení volného času mají pro mladé lidi klíčový význam, a proto by jim měla být v maximální možné míře nabídnuta možnost zapojit se do různých aktivit z vlastní vůle, z vlastního rozhodnutí, do aktivit schopných jim přinést uspokojení či pocit radosti a zároveň by umožňovaly vytvářet nenásilnou a nenápadnou korekci jejich hodnotové orientace. Hlavním cílem těchto strategií je nabídnout tzv. pozitivní alternativu trávení volného času.

Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či finančně měřitelná, protože jde o širokou paletu aktivit náročných na organizaci, personální a materiální zabezpečení, a které mají dobu realizace, převážně střednědobou až dlouhodobou (Bouřa, 2007, s. 84-86).

2.1.2 Situační

Situační prevence je na rozdíl od sociální prevence specificky orientována na kriminalitu, na ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti, zdraví, života a majetku občanů. Jejím přínosem je, že na jedné straně ztěžuje potenciálnímu pachateli spáchat trestný čin nebo jiný delikt, na druhé straně pak zvyšuje pravděpodobnost odhalení reálného pachatele.

Situační prevence vychází z toho, že určité druhy kriminality se objevují v určitém čase, na určitých místech a za určitých okolností. Například kapesní krádeže se pojí s nahromaděním lidí v obchodech, na trzích, ve veřejné dopravě apod., vandalismus a porušování veřejného pořádku s ukončením sportovních utkání, případně v nočních hodinách se zavřením heren a diskoték, ke krádežím luxusních aut dochází na parkovištích hotelů a zábavních zařízení, které navštěvují majetní lidé atd. (Holcr, 2009, s. 173-174).

Podstatou situační prevence je změnit strukturu příležitostí ke spáchání trestného činu v neprospěch pachatele takovým způsobem, aby subjektivně pocíťovaný prospěch z trestného činu nebyl vyšší než míra vynaložené námahy a podstoupeného rizika - maximalizovat překážky tak, aby se trestný čin pachateli „vyplatil“. Důsledkem uplatňování situační prevence je tak omezování kriminogenních situací a zvyšování pravděpodobnosti odhalení a dopadení pachatele (Bouřa, 2007, s. 86).

Opatření situační prevence můžeme je rozdělit do několika základních kategorií:

- Zvýšení ochrany objektů, osob a věcí, kterým hrozí kriminální útok. Například - bezpečnostní zámky, bezpečnostní dveře, nerozbitná skla, mříže, hlídací psi, imobili-

zéry, služby vrátných, hlídačů, bezpečnostních agentur, centralizované pulty, zamezení a kontrola vstupu a přístupu, výcvik v sebeobraně a v používání zbraní, ochranných pomůcek proti napadení atd.

- Přemístění a ukládání ohrožených věcí na bezpečnější místo. Jde především o ukládání peněz v bankách, bezhotovostní placení, ukládání klenotů a šperků do trezorů, nahrazování originálů kopiemi, parkování osobních automobilů v garážích a na hlídaných parkovištích, nezanechávání cenných věcí v automobilech atd.
- Ztížení přístupu k prostředkům vhodným pro spáchání trestného činu. Sem patří uplatňování zákonných předpisů o prodeji střelných zbraní a o jejich držení, právní režim výbušnin, jedů a drog, kontrola zavazadel na letištích, ukládání a zanechávání klíčů na bezpečných místech atd.
- Zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizika pachatele. Jsou to především různé způsoby označování ohrožených věcí. Tyto ztěžují spáchání trestné činnosti, komplikující další prodej překupníkům, zvyšují riziko odhalení pachatelů (registrace a značkování jízdních kol, značkování a katalogizace uměleckých předmětů a starožitnosti vč. pořizování jejich dokumentace, označování platebních karet, bankovek, barvení tekutin atd.).
- Zlepšení dohledu nad lokalitou. Dohled se uskutečňuje mnoha formami - pořádková a hlídková služba policie, hlídači, vrátní, dohled zaměstnanců, zapojení osob veřejně i neveřejně činných do přirozeného dohledu v lokalitě pracujících nebo žijících, kamerové systémy, zlepšení viditelnosti - osvětlení, odstraněním překážek atd. (Bouřa, 2007, s. 86-87)

2.1.3 Viktimologická

Zatímco sociální prevence je zaměřena na sociální kriminogenní lak tory a situační prevence na kriminogenní situace, viktimologická prevence se koncentruje na využití viktimologických poznatků. Rozvoji viktimologie a provádění viktimologických výzkumů je v současné době věnována ve světě a do určité míry i v České republice velká pozornost. Mnohé viktimologické poznatky mají svůj význam pro prevenci kriminality a lze je uplatnit při tvorbě preventivních programů.

Viktimologická prevence se ovšem do určité míry překrývá s prevencí sociální a s prevencí situační. Je orientována především na potenciální a skutečné oběti trestných činů. Zaměřuje se na činnost osvětovou a poradenskou a na vštěpování obecných a speciálních zásad

ochrany ohrožených osob. Osvětová činnost pamatuje na poučení jednak o tom, jak se mají lidé chovat, aby sebe a svůj majetek zbytečně nevystavovali zvýšenému nebezpečí napadení, jednak o tom, jak se mají bránit před útokem a jak se chovat během útoku i po něm. Do viktimologické prevence zahrnujeme i výcvikové kurzy psychologické i fyzické sebeobran, terapeutické a rehabilitační zacházení po přestálém útoku i prevenci orientovanou na nebezpečí viktimologické recidivy (Novotný a Zapletal, 2008, s. 199-200).

2.2 Prevence kriminality podle druhu adresátů

2.2.1 Primární

Primární prevence představuje preventivní opatření působící na širokou veřejnost, která ještě ani nemusela vejít do kontaktu s kriminalitou.

Její aktivity jsou adresovány veškerému obyvatelstvu. Omezování kriminality není jejím hlavním cílem, nezaměřuje se na předem stanovený okruh osob nebo na určité sociální skupiny. Působí plošně, tzn. na každého. Na příčiny kriminality se snaží působit prostřednictvím sociální, právní, kulturní, hospodářské aj. politiky (Bouřa, 2007, s. 88).

2.2.2 Sekundární

Sekundární prevence působí na skupiny osob nebo jednotlivce, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti.

Preventivní opatření v oblasti sekundární prevence se týkají ve velké míře dětí a mládeže a často jsou směřovány do sféry volného času, tedy rizikovým skupinám jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti záškoláci, ale i žebráci, bezdomovci, narkomani, nezaměstnaní aj (Bouřa, 2007, s. 88).

2.2.3 Terciální

Terciální prevence se zaměřuje na skupiny a jednotlivce, kteří se již dopustili trestné činnosti nebo se stali jejími oběťmi. V podstatě jde o prevenci recidivy.

V terciální prevenci hraje velice důležitou roli policie. Policie je stále dosažitelná. Může dát k dispozici zvláště vycvičené jednotky na národní, regionální a lokální úrovni. Již její fyzická přítomnost působí preventivně. Páchání trestných činů má zabránit také osvětová a poradenská práce policie (Kaiser, 1994, s. 92).

Kaiser (1994, s. 91) shrnuje výše uvedené prevence do následující věty. Jestliže se primární prevence obrací na všechny občany, pak sekundární prevence na potencionální nebo příležitostné pachatele a terciární prevence na recidivisty.

Mezinárodně uznávanou je výše uvedená klasifikace rozlišující na jedné straně prevenci sociální, situační a viktimizační a na druhé straně prevenci primární, sekundární a terciální. Jejich prolínáním vznikne devět základních druhů prevence kriminality (Holcr, 2009, s. 176).

2.3 Systém prevence kriminality v ČR

Politika prevence kriminality má v demokratické České republice již dlouholetou tradici, neboť je její nepřetržitou součástí prakticky od samého počátku, tj. od roku 1993, kdy se v České republice začala prevence kriminality systematicky formovat jako nedílná součást vládní politiky.

Hlavním dokumentem, o který se opírá systém prevence kriminality v České republice, je Strategie prevence kriminality.

2.3.1 Strategie prevence kriminality

První Strategie prevence kriminality byla přijata v roce 1996 a od té doby se v České republice formuje a vyvíjí systém prevence kriminality na celorepublikové i místní úrovni a rozvíjí se přístupy a postupy státní správy i samospráv v preventivním přístupu k řešení jednotlivých druhů kriminality (trestné činnosti i přestupků) a kriminálně rizikových jevů, k řešení komplexní bezpečnostní situace v ohrožených lokalitách, k zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti. Posiluje se spolupráce a vzájemná koordinace partnerů v oblasti prevence kriminality a rozvíjí se mezinárodní spolupráce.

Strategie vychází z priorit daných Programovým prohlášením vlády ČR, mezi které patří mj. „klást důraz na preventivní programy, úzkou komunikaci s místními samosprávami a na vybalancování prvků prevence a represe tak, aby se efektivně eliminovaly příčiny vzniku sociálních střetů“, „komplexně řešit napětí v sociálně citlivých lokalitách“, „usilovat o vysoký standard ochrany lidských práv“, „minimalizovat rizika recidivy po propuštění“, „posílit ochranu obětí trestné činnosti“, „podporovat zvýšení finanční gramotnosti“, „nesmlouvavý boj proti lichvě“, „rozvoj občanské společnosti a podpora nestátních neziskových organizací“. V oblasti kriminality vláda deklarovala, že považuje za „výhodnější zaměření na prevenci, zejména v oblasti kriminality mladistvých. Při celkovém trendu poklesu kriminality,

avšak v podmínkách nerovnoměrné úrovně bezpečnosti v různých regionech ČR, považuje vláda za významné koncentrovat preventivní aktivity v komplexních programech zejména do těchto regionů“. Mezi cíle vlády patří také „zapojování dobrovolníků do širšího spektra aktivit v bezpečnostní oblasti“.

Strategie navazuje na strategické dokumenty vlády ČR obecnější povahy, které se týkají jak vládní politiky obecně, tak problematiky bezpečnosti. Jsou to mj. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, Bezpečnostní strategie ČR, Strategie vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva ČR ad. Strategie rovněž zapadá do širšího komplexu trestní a sociální politiky státu.

Cíle a úkoly formulované touto Strategií dále vycházejí ze znalostí a zkušeností získaných každoročním vyhodnocováním realizovaných preventivních aktivit a úkolů, vycházejících zejména ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015. Inspiruje se rovněž poznatky všech členů Republikového výboru pro prevenci kriminality a dalších partnerů, zejména krajských a obecních samospráv a nestátních neziskových organizací. V neposlední řadě jsou do Strategie promítnuty i četné zkušenosti získané formou mezinárodní spolupráce, ať již účastí na mezinárodních fórech věnujících se prevenci kriminality, tak bilaterálními styky. Zapomenout nelze ani na čerpání z výsledků výzkumných aktivit zaměřených na oblast prevence kriminality a trestní politiky.

Z pohledu jednotlivých druhů kriminality se pak Strategie zaměřuje zejména na kriminalitu obecnou, tj. kriminalitu, která lidi ohrožuje a obtěžuje nejvíce a často utváří jejich pocit vnímání bezpečnosti ve svém okolí a názor na kriminalitu jako celek a na práci jednotlivých subjektů, které v této oblasti působí (zejména na práci Policie ČR, obecních policií, které jsou nejvíce vidět), byť v rámci ní nejsou páčány nutně ty nejvyšší škody. Strategie se tak nezaměřuje na specifické formy zejména nejzávažnější trestné činnosti, jako je terorismus, organizovaný zločin, hospodářská kriminalita, drogová kriminalita ad., které vyžadují specifické přístupy a velmi často jsou upraveny samostatnými dokumenty.

Materiál se skládá z pěti částí: Návrh usnesení, Předkládací zpráva, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020, Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, Výsledky meziresortního připomínkového řízení.

2.3.2 Principy preventivní politiky

Mezi základní principy stanovené strategií prevence kriminality patří:

Prevence kriminality jako předpoklad pro udržitelný rozvoj a růst společnosti

Účinné strategie prevence kriminality pomáhají nejen snižovat trestnou činnost a počet jejích obětí, ale přispívají k celkové bezpečnosti společnosti a k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti či jiných sociálně patologických jevů.

Sdílení kompetencí a odpovědnosti

V oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, tj. i v prevenci kriminality, jednoznačně platí, že není v možnostech jediného subjektu zajistit vlastní či cizí bezpečnost. Jednotlivé subjekty (ministerstva a další státní orgány, Policie ČR, krajské a obecní samosprávy, obecní policie, neziskové organizace, fyzické i právnické osoby) mají v systému své vymezené odpovědnosti, působnosti a s tím související oprávnění, která mohou působit nejúčinnější právě tehdy, pokud se spojí a své možnosti tak znásobí. Dále je přirozené, že lokální (např. obecní) priority, a to i v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku, se ne vždy shodují s hodnocením bezpečnostních problémů, resp. s bezpečnostními prioritami z pohledu státu. Proto je nezbytné, ale také systémově správné, že část odpovědnosti za vlastní bezpečnost nese vždy samotná ohrožená osoba, nebo že základní odpovědnost za místní záležitosti veřejného pořádku v obvodu obce má právě obec, která si za tímto účelem může ze zákona zřídit obecní policii či může realizovat nejrůznější preventivní aktivity.

Spolupráce a koordinovaný přístup

K zajištění výše uvedeného principu je tak nezbytná úzká spolupráce a koordinace vzájemných postupů. Vzhledem k tomu, že příčiny konkrétního kriminálního jednání bývají často ve více zdrojích, tj. prevence kriminality je multidisciplinární obor, je také nutné zapojit více aktérů, kteří mají na starosti právě tyto zdrojové oblasti.

Sdílení dat a jejich analýza

Prevence kriminality může být efektivní pouze v případě, pokud vychází z empiricky zjištěných a ověřených dat a z jejich následné odborné analýzy. V praxi se uplatňuje tzv. model SARA (Scanning, Analysis, Response, Assesment), tj. Sběr informací, Analýza, Reakce a Vyhodnocení. Plánované opatření (reakce) musí vycházet z analýzy potřebných informací a po jeho realizaci musí následovat vyhodnocení, aby bylo možné ověřit jeho účinnost a tím i rozhodnout o jeho dalším pokračování. Nezbytné je také kvalitně pojmout zmiňovaný proces plánování a řízení realizovaných opatření či projektů. Navíc data, kterými disponuje jeden

subjekt, mohou být velmi dobře využitelná i jinými subjekty při řešení jejich problémů. Typickým příkladem je např. využitelnost dat o přestupcích při analýzách kriminality prováděných Policií ČR (a naopak dat o trestné činnosti při plánování preventivních opatření v rámci obce). Proto je velmi důležité taková data vzájemně sdílet a nastavit potřebná pravidla poskytování dat (včetně respektování jejich ochrany). Další nezbytností je zajištění validity dat evidence přestupků, využívané pro analýzy kriminality (v současné době Policie ČR využívá pouze data z IS ETŘ, která nejsou verifikována a jsou pouze orientační).

Diferenciace a komplexnost preventivních opatření

Neexistuje žádné univerzální preventivní opatření, které by bylo aplikovatelné na řešení všech problémů. Dělení prevence kriminality na primární, sekundární, terciární, či na sociální, situační, viktimologickou ad., není pouze bezúčelná teorie do učebnic kriminologie. Každý trestný čin, přestupek či jiné kriminálně rizikové chování má svůj důvod, své příčiny, prostředí, ve které k němu mohlo dojít. Tyto příčiny se pak buď projeví v jednom konkrétním případě, nebo vytvářejí obecnější hrozbu opakování kriminality v dané lokalitě, daným pachatelem, na dané oběti. Proto je také třeba volit rozdílné nástroje a přístupy, jak k jejich předcházení přistupovat.

Přebírání pozitivních příkladů a zkušeností

Využívání příkladů dobré praxe a pozitivních zkušeností, jak obdobné problémy již jednou byly účinně řešeny, je dalším vhodným postupem. Přitom je možné čerpat z četných domácích zkušeností, ať již ze strany krajů a obcí, tak i třeba v rámci Policie ČR. Inspiraci lze získat i na základě mezinárodních dvoustranných či vícestranných vztahů či z odborné literatury. Je ale třeba mít na paměti, že ani ty nejlepší a nejúspěšnější příklady, které se v jednom místě osvědčily, nemusí nutně fungovat v jiném místě, byť se problémy zdají na první pohled podobné. Vždy je třeba jednotlivé případy zanalyzovat, srovnat a teprve poté vyhodnotit, zda převzatý model může fungovat i na jiném místě, v jiných podmínkách (Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020, 2016, s. 3-12).

2.3.3 Způsob organizování prevence kriminality v ČR

V České republice je prevence kriminality organizována na třech úrovních:

Na meziresortní úrovni - těžiště meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční (obecné) kriminalitě a koordinace preventivních činností

jednotlivých resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a podněcování aktivit nových. Situační prevenci kriminality se věnuje Poradní sbor pro situační prevenci kriminality.

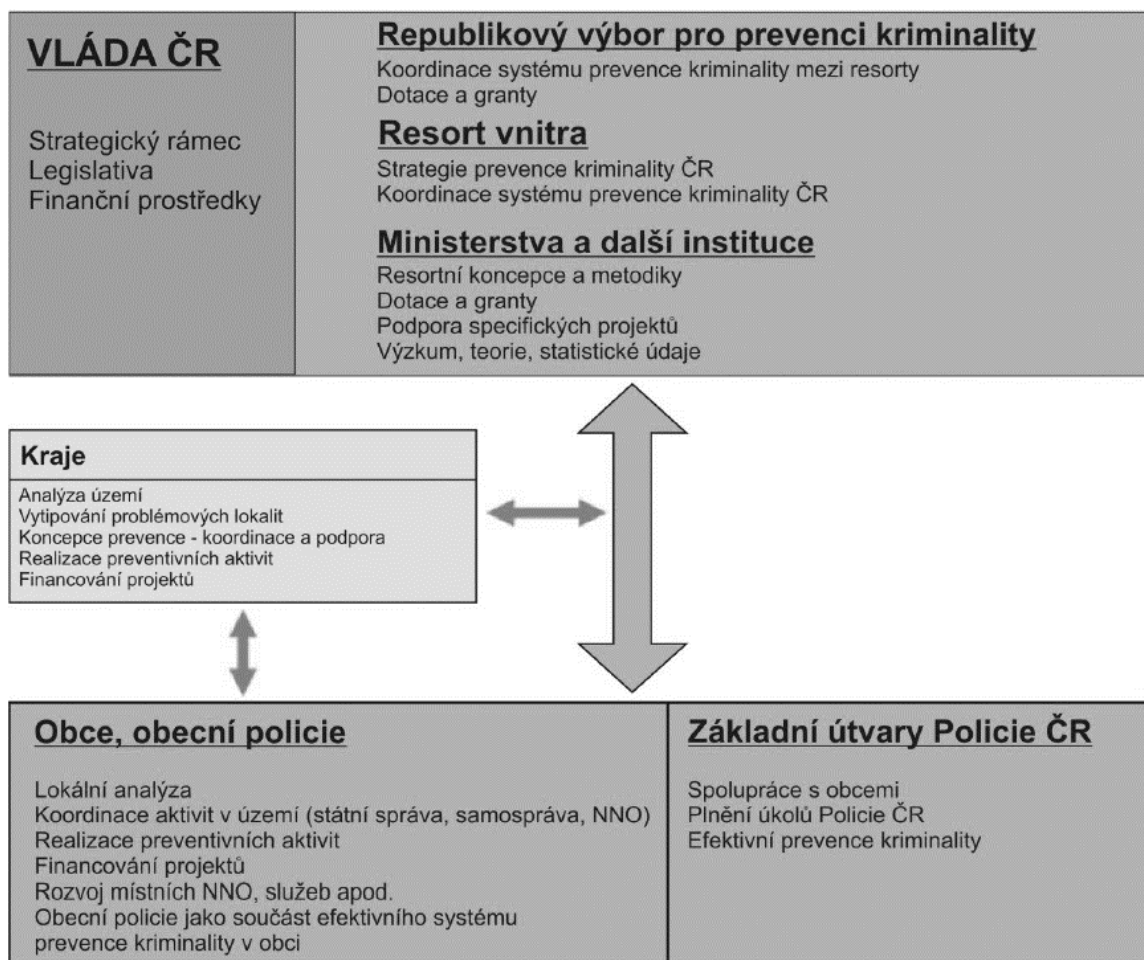
Na resortní úrovni - programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.

Na místní úrovni - do níž jsou zapojeny orgány veřejné správy, police, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. Podstatou systému prevence kriminality na místní úrovni je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti.

Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence kriminality na místní úrovni. Představují systém metodické, koncepční a finanční podpory ze strany ústředních orgánů státní správy a samosprávy a podpory vzniku programů prevence kriminality v krajích, ve městech a obcích zatížených vysokou mírou kriminality a dalšími kriminálně rizikovými jevy.

Podstatou těchto programů je součinnost orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací. Záběr programu je podmíněn místní situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, potřebami, zájmem a schopnostmi lidí a finančními prostředky.

Za realizaci programů prevence kriminality nesou odpovědnost obecní zastupitelstva (MV ČR, 2018).

Obr. 2. Schéma systému prevence kriminality (Strategie prevence kriminality, 2016)

Subjekty zapojené do systému prevence kriminality uvedené na obrázku (Obr. 2) mají následující roli a stanovené cíle:

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“) je meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra usnesením vlády ze dne 3. listopadu 1993 č. 617, o projednání koncepce a programu prevence kriminality. Republikový výbor zasedá pravidelně podle plánu činnosti a je svoláván zpravidla jedenkrát měsíčně, nejméně však šestkrát v průběhu kalendářního roku. Republikový výbor se řídí Statutem a Jednacím řádem schváleným vládou České republiky.

Předmětem činnosti Republikového výboru je vytvářet a sjednocovat koncepci preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a metodicky napomáhat při její realizaci na všech úrovních veřejné správy. Republikový výbor rovněž předkládá vládě České republiky Strategii prevence kriminality pro stanovené období. Každoročně vyhodnocuje

cíle a úkoly vyplývající ze Strategie prevence kriminality a předkládá vládě České republiky zprávu o jejich plnění. Schvaluje žádosti o dotace v rámci Programu prevence kriminality pro územní samosprávné celky (MV ČR, 2018).

Policie České republiky

V rámci plnění úkolů v oblasti prevence kriminality se Policie ČR dnes zaměřuje významně na primární prevenci, a dále rovněž na prevenci sociální, situační, sekundární prevenci, prevenci viktimmnosti a systém pomoci obětem trestné činnosti.

Preventivní činnost zajišťují zejména policisté a občanští zaměstnanci zařazení na oddělení tisku a prevence. Obsazování služebních a pracovních míst, stejně jako určování pracovní náplně, je v kompetenci jednotlivých krajských ředitelů. Preventivní aktivity jsou vykonávány rovněž za metodické a personální podpory policistů z jednotlivých služeb a celorepublikových útvarů.

Prevence kriminality je v rámci policie svěřena do působnosti specializovaných pracovišť, jejichž jednotný název je oddělení tisku a prevence (na úrovni krajských ředitelství a PP ČR) a skupina tisku a prevence (na územních odborech). Jak je z těchto názvů patrné, je problematika prevence kriminality sloučena s problematikou mediální prezentace policie a public relations. Specializace na mediální komunikaci a specializace na prevenci kriminality, tedy dvě rozdílné problematiky, z nichž každá předpokládá jiné odborné znalosti, erudici a zaměření, jsou tedy spojeny na jednom pracovišti a mnohdy i v osobě jednoho policisty/policistky. Navíc na obě tyto funkce nejsou přesně definovány kvalifikační předpoklady, které jsou také odlišné. Zatížení jediného pracoviště/ jediného pracovníka dvěma zcela různými agendami tak nutně ovlivňuje kvalitu i kvantitu výsledků v obou činnostech.

Zajištění oblasti prevence kriminality na úrovni územních odborů a základních útvarů je ponecháno zcela v kompetenci jednotlivých krajských ředitelství. Na mnoha místech, v mnoha lokalitách ČR, tak nadále přetrvávají nedostatky v personálním zajištění uvedené výše a prevence kriminality tak nadále zůstává Policií ČR v těchto územích nedostatečně pokryta.

Kraje

Kraje realizují preventivní politiku v samostatné působnosti, kdy dle § 1 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, „kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů“. Kraje v rámci prevence kriminality,

zejména prostřednictvím vytvořených pozic manažerů prevence kriminality, především koordinují aktivity v oblasti prevence kriminality na svém území, zprostředkovávají informace mezi ministerstvy a obcemi, účastní se dotačního řízení Ministerstva vnitra pro oblast prevence kriminality či v této oblasti realizují i vlastní dotační aktivity.

Zapojením do krajské úrovně prevence kriminality získávají kraje možnost ovlivnit podobu preventivní politiky na svém území, nastavovat regionální priority, určovat lokální potřebnost realizace preventivních opatření, získávat státní účelovou dotaci pro své záměry a hodnotit programy prevence kriminality měst a obcí.

Kraje se své role v systému prevence kriminality v minulých letech ujaly velmi aktivně a jejich zapojení do tohoto systému se ukazuje jako správné a prospěšné, zejména při plnění role prostředníka a koordinátora mezi ministerstvy (zejména MV) a obcemi na svém území. V praxi se jako velmi přínosná ukazuje koordinovaná spolupráce orgánů samosprávy i státní správy, Policie ČR, justičních orgánů (soudy, státní zastupitelství) ad. na území kraje, kdy na platformě pracovních skupin koordinovaných nejčastěji krajem se setkávají odborníci i manažeři, včetně politiků a mohou tak ve spolupráci a s potřebným odborným zázemím efektivněji řešit problémy na svém území.

Obce

Obce tvoří základní úroveň, na které jsou opatření prevence kriminality v praxi nakonec naplňována. Na obcích leží váha praktického výkonu projektů, aktivit a opatření prevence kriminality.

Shodně jako kraje, postupují i obce v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. Přitom vycházejí z § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého „obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“ Dle § 10 tohoto zákona může obec také k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou.

Dle § 35a pak obce mohou zřizovat obecní policii, a to podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona pak obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku, mj. přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a

majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití a podílí se na prevenci kriminality v obci.

Čím dál více se ukazuje, že obecní úroveň je tou klíčovou úrovní, na které je třeba řešit konkrétní problémy a za tím účelem realizovat potřebnou spolupráci samosprávných orgánů obce (včetně obecních policií) i těch, které zde vykonávají přenesenou působnost státu, místních zastoupení státní orgánů, Policie ČR, neziskového sektoru, občanů i podnikatelských subjektů. Řada příkladů dobré praxe ukazuje, že se vyplatí, když obec v tomto hraje klíčovou roli a aktivního koordinátora spolupráce. Tato role dnes není zakotvena legislativně, ale je na dobrovolné bázi a bohužel neplatí, že by na všech místech byla samozřejmostí. O to více je třeba ocenit přístup těch aktivních.

V posledních letech se obce potýkají s trendem, že kriminalita není záležitostí pouze velkých měst, ale přesouvá se (a to i přes její celkový pokles) i do menších měst a obcí. To je typické např. u tzv. sociálně vyloučených lokalit a problémů, které jsou s tím spojené (zejména vlivem dostupného levného bydlení v těchto lokalitách, které se často stává terčem zájmu různých podnikavců, kteří se snaží vydělávat na chudobě a lidských útrapách). I přes to, že již minulá Strategie prevence kriminality otevřela přístup k dotacím na preventivní projekty i menším městům a obcím, tak pro řadu z nich i nadále zůstává přístup do dotačního titulu Program prevence kriminality zejména administrativně příliš náročný. Také chybí centrální databáze příkladů dobré praxe, ze kterých by i menší obce, které nedisponují profesionálním aparátem s takovou odborností, jako větší města, mohly čerpat inspiraci pro efektivní preventivní projekty a řešení svých problémů. Příliš se zatím nerozvinula ani vzájemná spolupráce obcí při řešení problémů, byť první příklady vzájemných dohod a projektů se již objevují (obce tak lépe řeší společné problémy, mohou efektivněji využívat svých omezených zdrojů, pokud se dohodnou na jejich vzájemném sdílení apod.). I na obecní úrovni, stejně jako na celostátní či krajské, platí, že je třeba i nadále posilovat kompetence a kapacity pracovníků v oblasti prevence kriminality a vytvářet vhodné prostředí pro preventivní aktivity i na této úrovni (např. v oblasti odborného vzdělávání, sdílení příkladů dobré praxe, financování preventivních aktivit, příp. legislativy) (Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020, 2016, s. 14-21).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Správní obvod Holešov leží v severní části Zlínského kraje a na severu sousedí s Olomouckým krajem. Na západě je jeho sousedem správní obvod Kroměříž, na jihu a jihovýchodě Otrokovice a Zlín a na východě pak Bystřice pod Hostýnem.

Je druhým nejmenším správním obvodem Zlínského kraje (NUT3 - CZ072) a je součástí okresu Kroměříž (LAU 1 - CZ0721). Svou rozlohou 13 260 ha se na celkové rozloze kraje se podílí zhruba 3 %. Počtem obyvatel 21 645 se řadí na čtvrté nejnižší místo v kraji. Více než polovina obyvatel žije v jediném městě tohoto obvodu v Holešově, zbývajících asi 45 % obyvatel žije v 18 obcích obvodu (Obr. 3). Hustota zalidnění správního obvodu je 163,2 osob/km², což je lehce nadprůměrná hodnota ve srovnání s krajským průměrem. Průměrný věk obyvatel 41,8 roku je osmý nejvyšší v kraji.

Město samotné je obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. Má katastrální plochu 11 623 ha s počtem obyvatel 11 623. V roce 2016 evidováno úřadem práce 701 uchazečů o zaměstnání tj. 6% nezaměstnanost.

Správní oblast leží v oblasti Holešovské plošiny v jihovýchodní části Hornomoravského úvalu, která je tvořena nánosy řek stékajících z Hostýnských vrchů. Je to obvod s největším podílem zemědělské půdy, z celkové rozlohy zaujímá tři čtvrtiny. Zároveň má i největší podíl orné půdy v kraji.

K datu 31. 12. 2016 bylo ve správním obvodu evidováno 4 731 ekonomických subjektů, z toho 3 854 fyzických osob a 877 právnických osob. Největší podíl ekonomických subjektů podle odvětví ekonomické činnosti zaujímá obchod, ubytování a pohostinství (24,5%), průmysl (15,9%) a stavebnictví (14,1%). Uchazečů o zaměstnání bylo k témuž datu evidováno 701, což činí 3,2% nezaměstnanost (ČSÚ, 2018).

Správní obvod obce s rozšířenou působností Holešov je tvořen obcemi Bořenovice, Holešov (Dobrotice, Količín, Tučapy, Všetuly), Horní Lapač, Jankovice, Kostelec u Holešova (Karlovice), Kurovice, Lehotice, Ludslavice, Martinice, Míškovice, Němčice, Pacetluky, Prusinovice, Přílepy, Roštění, Rymice, Třebětice (Alexovice), Zahnašovice, Žeranovice, Žopy.

Obr. 3. Mapa správního obvodu Holešov (ČSÚ, 2018)

3.1 Policie české republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.

Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.

V rámci každého krajského ředitelství jsou zřízeny podle jednotlivých okresů územní odbory. V rámci těchto odborů jsou pak zřizovány jako ještě nižší články jednotlivá obvodní a místní oddělení. Organizační složkou státu vystupující za Policii ČR navenek jsou ovšem

jen krajská ředitelství a všechny nižší útvary s územně vymezenou působností, ačkoli samostatně vykonávají činnosti, určené interními předpisy (např. závaznými pokyny policejního prezidenta), jsou jejich vnitřními organizačními jednotkami (Policie ČR, 2018).

Obvodní oddělení Holešov, jehož územní působnost je shodná s územím správního obvodu Holešov se s počtem obyvatel 21 645 se řadí na čtvrté nejnižší místo v kraji. Sousedí s obvodními odděleními Bystřice pod Hostýnem, Hulín, Fryšták, Zlín, Otrokovice spadajících pod krajské ředitelství Zlínského kraje a Přerov, spadající pod krajské ředitelství Olomouckého kraje.

3.2 Městská policie

Obecní policie v České republice je orgánem obce, který zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly stanovené zákonem. Postavení obecní policie vymezuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Obecní policii zřizuje a zrušuje zastupitelstvo obce obecně závaznou vyhláškou. Působnost obecní policie vykonávají strážníci, kteří jsou v pracovním poměru k obci.

Městská policie Holešov v roce 2017 neřešila v rámci své činnosti a v rámci zabezpečování veřejného pořádku žádné závažnější problémy. Pozitivně strážníci hodnotí také zvyšující se počet oznámení, se kterými se nejen obyvatelé města obracejí na městskou policii.

Personální obsazení Městské policie Holešov v roce 2017 představovalo 12 strážníků, pět ostatních zaměstnanců a pět asistentů prevence kriminality.

Strážníci i zaměstnanci absolvují řadu speciálních výcviků a školení. Pravidelně zkouškami ověřují své odborné předpoklady, školí se v oblasti nových právních předpisů, absolvují kurzy první pomoci a resuscitace, požární školení a bezpečnosti práce, zúčastňují se školení řidičů, prohlubují své umění v sebeobraně, taktice zákroků a ve střelecké přípravě.

Městská policie také dokončila úpravy pracoviště městského kamerového a dohlížecího systému. V rámci změn byla provedena digitalizace pracoviště. Nová technologie je vybudována na novém pracovišti v rámci stávající služebny MP. Úpravy zahrnovaly také výměnu analogových kamer za IP kamery na náměstí Dr. E. Beneše a na autobusovém nádraží v Holešově.

Výhoda IP kamer spočívá v podrobnější obrazové informaci s množstvím detailů - kvalitě záznamu, v přenosu zvuku, jednodušší rozšíření kabelových rozvodů, nebo možnosti zaznamenávat přímo v kameře.

Nyní tedy kamerový systém města Holešova disponuje 9 otočnými IP kamerami, dvěma mobilními IP kamerami, 3 statickými IP kamerami, 3 statickými analogovými kamerami a zatím jednou analogovou otočnou kamerou (Město Holešov, 2018).

3.3 Analýza kriminality

Za účelem vyhodnocení stavu kriminality na území obvodního oddělení Holešov byla autorem práce provedena analýza jejího stavu a vyhodnoceny ukazatele o rozsahu, objasňenosti, úrovni, struktuře a dynamice kriminality. Níže použitá data jsou za období od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017.

Pro srovnání a uvedení do situace jsou v tabulce (Tab. 1) uvedena základní data okolních OOP v působnosti krajského ředitelství Zlínského kraje (Mapa kriminality, 2018).

Tab. 1. Souhrn vybraných ukazatelů okolních OOP

Obvodní oddělení	Počet obcí /částí	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (obyv./km ²)
OOP Bystřice	19	15851	164	96,65
OOP Holešov	19	21645	133	162,74
OOP Hulín	12	16138	98	164,67
OOP Fryšták	12	15376	156	98,56
OOP Zlín	8/14	75920	120	632,67
OOP Otrokovice	7	23377	48	487,02

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.mapakriminality.cz

3.3.1 Rozsah kriminality

V oblasti kriminality patří Zlínský kraj k nejméně zatíženým krajům a tím se staví v pořadí zatíženosti jednotlivých regionů republiky na poslední místo. V posledních letech dochází k mírnému poklesu celkové kriminality.

Problematickými oblastmi jsou zejména dopravní uzly s vysokou migrací osob, velká nákupní centra, sídliště, městské lokality s vyšší koncentrací nočních barů, restaurací, diskoték a heren a oblasti, v nichž žije větší počet společensky nepřizpůsobivých osob.

Za hlavní příčiny kriminality lze považovat nezaměstnanost, nevhodné bytové podmínky, více příležitostí a menší společenskou kontrolu, sociální deprivaci a vyloučení, rodinné problémy, ztrátu identity, náboženských a morálních hodnot či ztrátu sousedské soudržnosti.

V roce 2017 bylo na teritoriu Obvodního oddělení PČR Holešov zaregistrováno 198 trestných činů, což představuje asi 3% všech spáchaných trestných činů na území celého Zlínského kraje a 15% podíl na celkové kriminalitě spáchané na teritoriu Územního obvodu Kroměříž.

V roce 2017 bylo PČR řešeno 358 přestupků (bez blokových pokut) a uloženo bylo 1580 blokových pokut, kdy se jednalo o porušení zákona o provozu na pozemních komunikacích č. 361/2000 Sb., a to zejména za jízdu bez bezpečnostních pásů, telefonování za jízdy, porušení nejvyšší povolené rychlosti a ostatní přestupky. Dále bylo na teritoriu našeho OOP zjištěno 19 řidičů pod vlivem alkoholu do 1 promile a 7 řidičů pod vlivem návykové látky. V témže roce bylo zjištěno 22 řidičů pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, proti kterým bylo vedeno trestní řízení.

Pro srovnání rozsahu kriminality jsou v tabulce (Tab. 2) uvedena data z vybraných OOP Zlínského kraje spadajících do teritoria Územního odboru Kroměříž (Bystřice p. H, Holešov, Hulín) a Zlín (Fryšták, Zlín, Otrokovice).

Tab. 2. Stav kriminality ve vybraných OOP ZLK

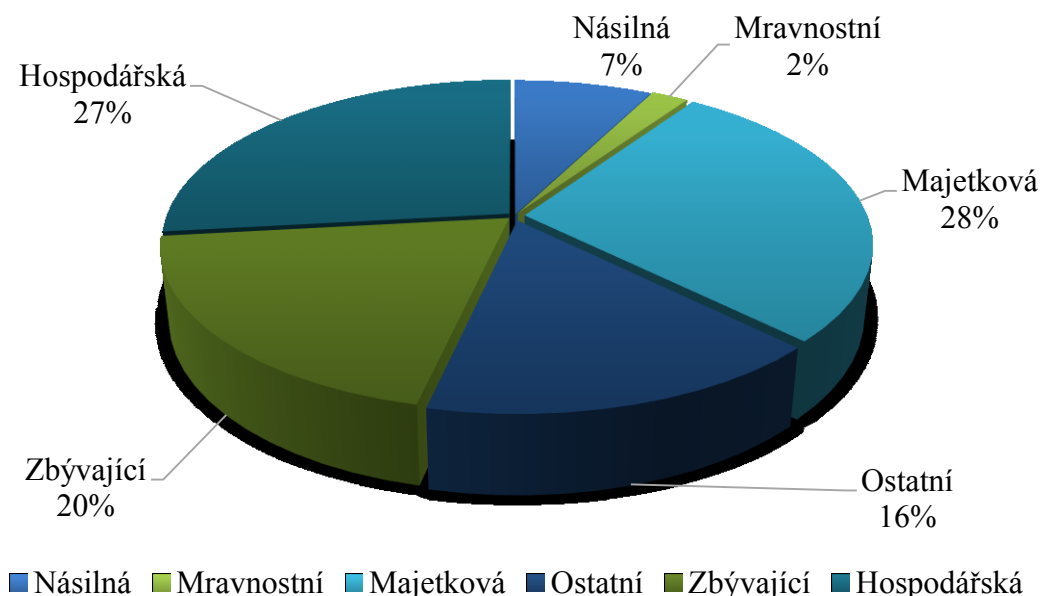
Obvodní oddělení	Počet trestných činů	Podíl na ZLK (%)	Podíl na příslušném ÚO (%)
OOP Bystřice	166	2,42	12,78
OOP Holešov	198	2,88	15,24
OOP Hulín	189	2,75	14,55
OOP Fryšták	114	1,66	5,42
OOP Zlín	1101	16,03	52,30
OOP Otrokovice	259	3,77	12,30

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.mapakriminality.cz

Městská policie projednala v blokovém řízení celkem 830 přestupků. Z toho 94 bylo proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, 628 se týkalo překročení maximální povolené rychlosti, 29 proti veřejnému pořádku, 51 proti majetku a 28 ostatní. Další 213 přestupků strážníci řešili domluvou. V 18 případech při podezření ze spáchání trestného činu oznámili událost PČR. Městská policie také využívá nově upravený kamerový systém. Ve 21 případech zjistili díky kamerám podezření ze spáchání trestného činu a zajistili důkazy. Podezření na přestupek se pak na kamerách zobrazilo celkem 135krát.

3.3.2 Struktura kriminality

V roce 2017 bylo na teritoriu Obvodního oddělení PČR Holešov zaregistrováno 198 trestných činů, z čehož 28% tvoří majetková trestná činnost, 27% hospodářská trestná činnost, 9% násilná a mravnostní trestná činnost, zbývající 20% a ostatní 16% (Mapa kriminality, 2018).

Obr. 4. Struktura kriminality v působnosti OO PČR Holešov v roce 2017

(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

V rámci majetkové kriminality policie řeší především krádeže vloupáním do bytů, rodinných domů, chat a podnikatelských objektů (13), v oblasti krádeží prostých převládají krádeže věcí z automobilů, krádeže automobilů (4) a krádeže v bytech (3).

U násilných a mravnostních trestných činů policisté řeší především úmyslné ublížení na zdraví (6), porušování domovní svobody (3) a vydírání (3).

Na hospodářské kriminalitě mají největší podíl podvody (23), zpronevěra (5), padělání a pozměňování peněz a pojistné podvody. Dalším závažným deliktem je trestný čin poškozování cizí věci (5).

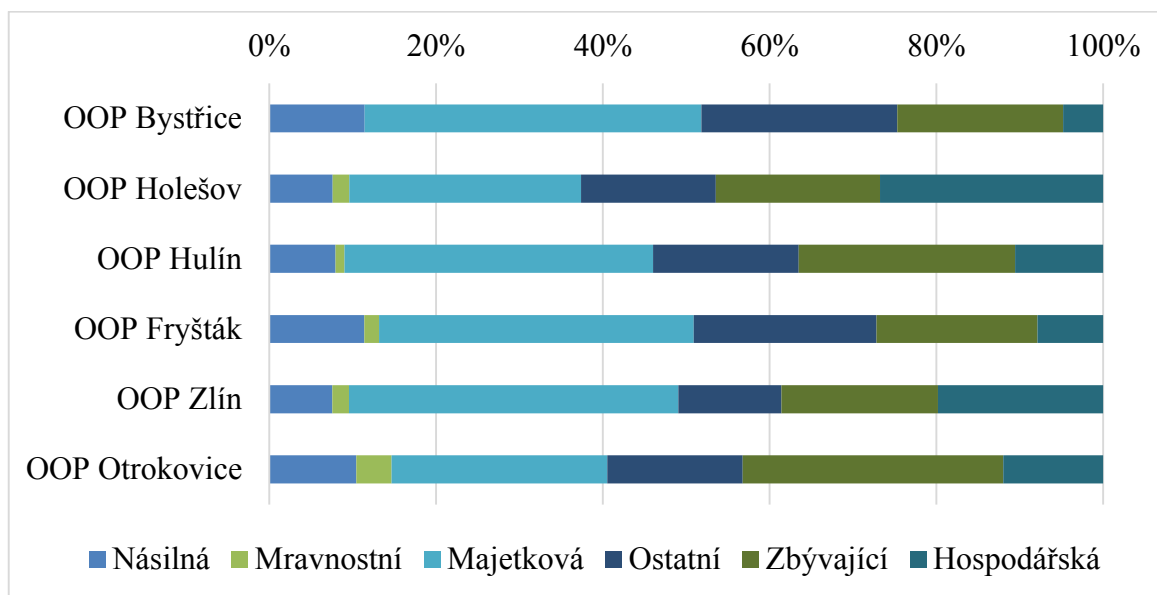
Nejvyšší podíl na tzv. ostatních trestných činech má trestný čin sprejství (13), který veřejnost obtěžuje nejvíce spolu s výtržnictvím. Do této kategorie patří také drogové delikty: nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie. Nejrozšířenější drogou je marihuana a pervitin.

Pětinu celkové trestné činnosti tvoří tzv. zbývající kriminalita, do níž se řadí všechny úmyslné i nedbalostní dopravní nehody (13) a zejména zanedbání povinné výživy (12) (Mapa kriminality, 2018).

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že největším problémem hodnoceného OOP Holešov z hlediska struktury kriminality je majetková a hospodářská kriminalita, která se podílí na celkové kriminalitě teritoria 55%. Jedná se zejména o trestné činy vloupání do různých druhů objektů a krádeže automobilů a věcí z nich. Proto jsou preventivní opatření tvořená městem a městskou policií zaměřena zejména na tyto druhy kriminality.

Dále je uvedeno srovnání struktury kriminality s okolními OOP. Ze srovnání vyplývá, že majetková trestná činnost je největším problémem nejen v OOP Holešov, ale ve všech okolních lokalitách. U ostatních lokalit (vyjma OOP Otrokovice – 25%) je dokonce procentuální podíl majetkové kriminality na celkové ještě vyšší než v OOP Holešov (27%). Procento podílu majetkové kriminality na celkové se u ostatních lokalit pohybuje v rozmezí 37 – 40%. Naopak u hospodářské kriminality je vidět největší zatížení co do porovnání s celkovým právě u OOP Holešov. Její podíl na celkové kriminalitě je 26%, zatím co u ostatních se podíl pohybuje v rozmezí 4 – 19%. U mravnostní a násilné kriminality nejsou procentuální rozdíly u srovnávaných oblastí zanedbatelné. U ostatní a zbývající kriminality je procentuální podíl na celkové kriminalitě v teritoriu OOP Holešov ve srovnání s okolními na nízké úrovni.

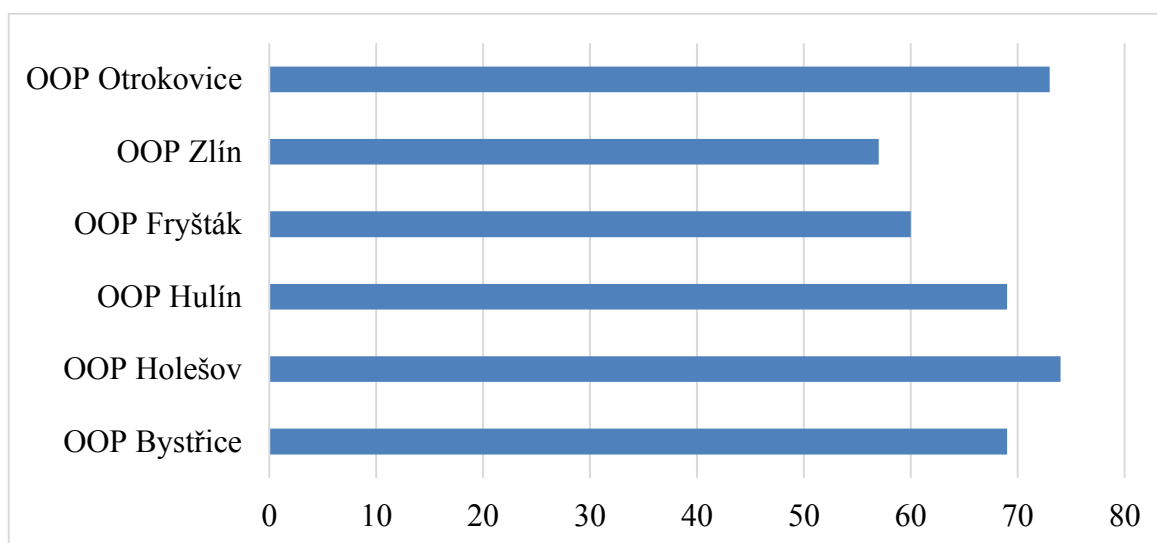
Na základě těchto skutečností lze konstatovat, že hlavní zaměření preventivních opatření města Holešov by měla směřovat zejména na opatření k zamezení majetkové a hospodářské kriminality.

Obr. 5. Porovnání struktury kriminality vybraných lokalit za rok 2017
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

3.3.3 Objasněnost kriminality

Na teritoriu OOP Holešov bylo v roce 2017 z celkového počtu 192 trestných činů objasněno 147 případů, což činí 74%. Úspěšnost objasňování celkové kriminality tak přesahuje o sedm procentních bodů objasněnost na teritoriu ÚO Kroměříž a o jedenáct procentních bodů objasněnost na území Zlínského kraje. Zároveň také výrazně převyšuje objasněnost kriminality v České republice, která byla ve sledovaném období o více než 27% nižší.

Obr. 6. Porovnání objasněnosti kriminality za rok 2017
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

OOP Holešov má velkou míru objasněnosti i ve srovnání s okolními obvodními odděleními (Obr. 5). V roce 2017 byla o jeden procentní bod vyšší objasněnost kriminality dosažena v teritoriu OOP Otrokovice (73%). Dále je vysoká objasněnost kriminality dosahována u OOP Hulín a Bystřice pod Hostýnem (69%). Nižší objasněnosti je dosahováno u OOP Fryšták (60%) a OOP Zlín (57%). I přes nižší hodnoty u posledních dvou zmiňovaných OOP, je hodnota objasněnosti kriminality OOP Holešov a okolních OOP nad republikovým průměrem. Celkově je objasněnost Zlínského kraje v celorepublikovém srovnání na pátém místě a objasněnost OOP Holešov na 47 místě z celkových 522 OOP.

Tab. 3. Míra objasněnosti kriminality na teritoriu OOP Holešov v roce 2017

Druh kriminality	počet trestných činů	počet objasněných případů	objasněnost v %	dodatečně objasněno
Násilná	15	12	80	0
Mravnostní	4	4	100	0
Majetková	55	29	53	8
Ostatní	32	32	100	4
Zbývající	39	37	95	0
Hospodářská	53	33	62	3
Celkem	198	147	74	15

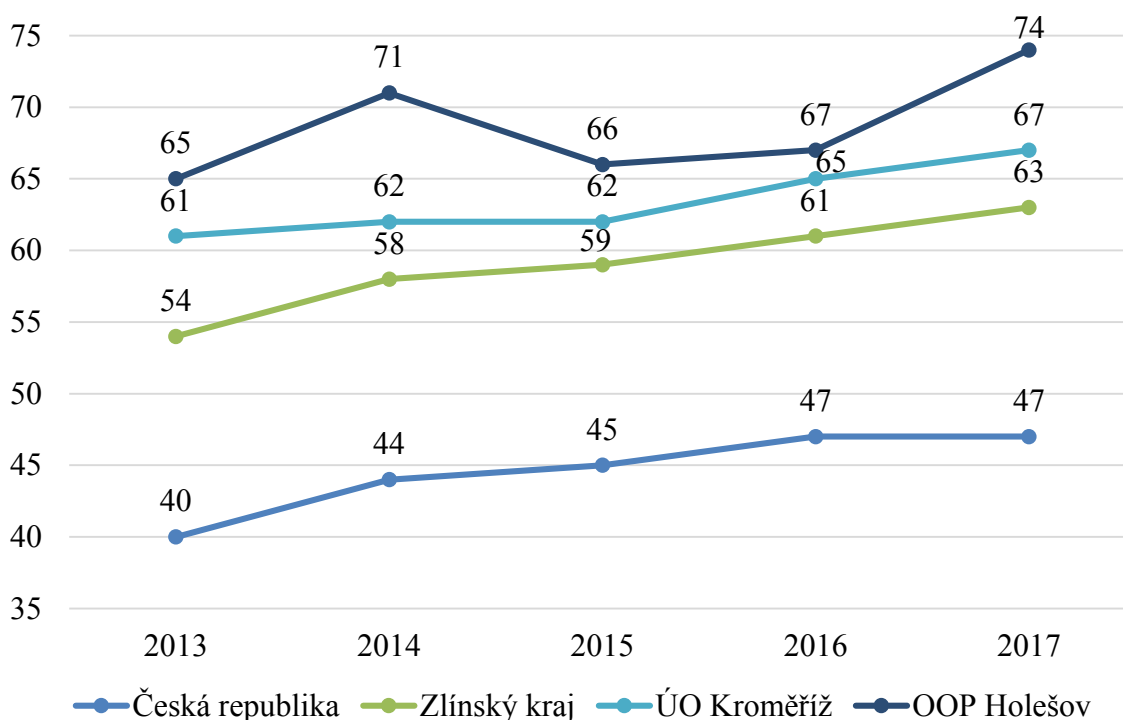
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.mapakriminality.cz

Jak je patrné z tabulky (Tab. 4), nejvyšší objasněnosti (100%) je dosahováno u mravnostní a ostatní kriminality, dále je vysoké objasněnosti dosahováno u násilné (80%) a zbývající kriminality (95%). Nejnižší míra objasněnosti je dosahována u hospodářské (62%) a zejména u majetkové trestné činnosti (53%).

Na majetkové trestné činnosti se nejvíce podílí krádeže vloupáním do bytů, rodinných domů, škol a jiných objektů. Dále se na této trestné činnosti velkou měrou podílí krádeže automobilů a věcí z nich. Objasněnost těchto krádeží se v roce 2015 pohybovala na úrovni 45% a v roce 2016 dokonce na úrovni 37%. Dalším problémem jsou trestné činy spojené s krádežemi kovů. Díky novele zákona a bezhotovostnímu výkupu kovů v roce 2015 postupně dochází ke snižování tohoto druhu kriminality.

Celková objasněnost kriminality na teritoriu OOP Holešov posledních několik let má vzestupnou tendenci, která kopíruje celostátní trend. Skokový nárůst objasněnosti v roce 2014 byl zapříčiněn nižším počtem spáchaných vloupání a krádeží, ale také dopadením pachatele

této majetkové trestné činnosti, kterému bylo prokázáno několik v tomto roce spáchaných majetkových trestných činů. Nárůst objasněnosti a celkového snížení počtu majetkové trestné činnosti v roce 2017 bylo způsobeno modernizací kamerového systému městské policie a kooperací v této oblasti s OOP Holešov. Objasněnost u majetkových trestných činů v tomto roce dosáhla hodnoty 53%.

Obr. 7. Vývoj míry objasněnosti kriminality v % za období let 2013-2017
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

3.3.4 Intenzita kriminality

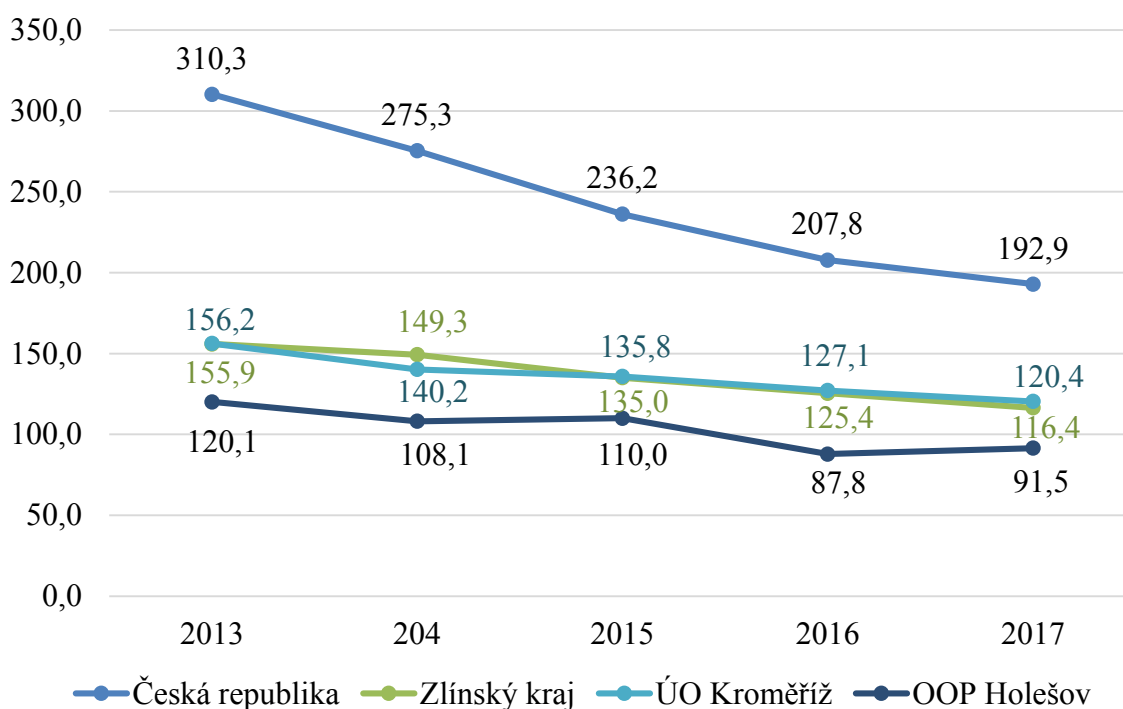
Index celkové kriminality v teritoriu OOP Holešov dosáhl v roce 2017 hodnoty 91,5. Ve srovnání s ostatními OOP v rámci celé ČR je tato hodnota na 91 místě z celkových 522. Tím lze OOP Holešov zařadit mezi území s nízkým dopadem kriminality na obyvatelstvo.

Celkovou hodnotu indexu kriminality, stejně jako u objasněnosti, nejvíce zvyšuje index majetkové a hospodářské kriminality. I přes snižující se počet majetkových trestných činů a zvyšující se objasněnost těchto případů zůstává tento druh kriminality největším problémem hodnocené lokality.

Z hlediska časového dochází po dobu několika let k postupnému snižování indexu kriminality. Dochází ovšem k mírnějšímu poklesu hodnoty indexu ve srovnání s celostátní hodnotou. Za sledované období let 2013 – 2017 došlo u celostátního indexu k poklesu o 38%, zatím co

na území OOP Holešov došlo k poklesu o 24%. Ve srovnání s indexem Zlínského kraje a ÚO Kroměříž šlo v hodnoceném období o téměř stejný pokles. Menší procento poklesu na místní úrovni je ovšem dáno nižším indexem kriminality než je celostátní.

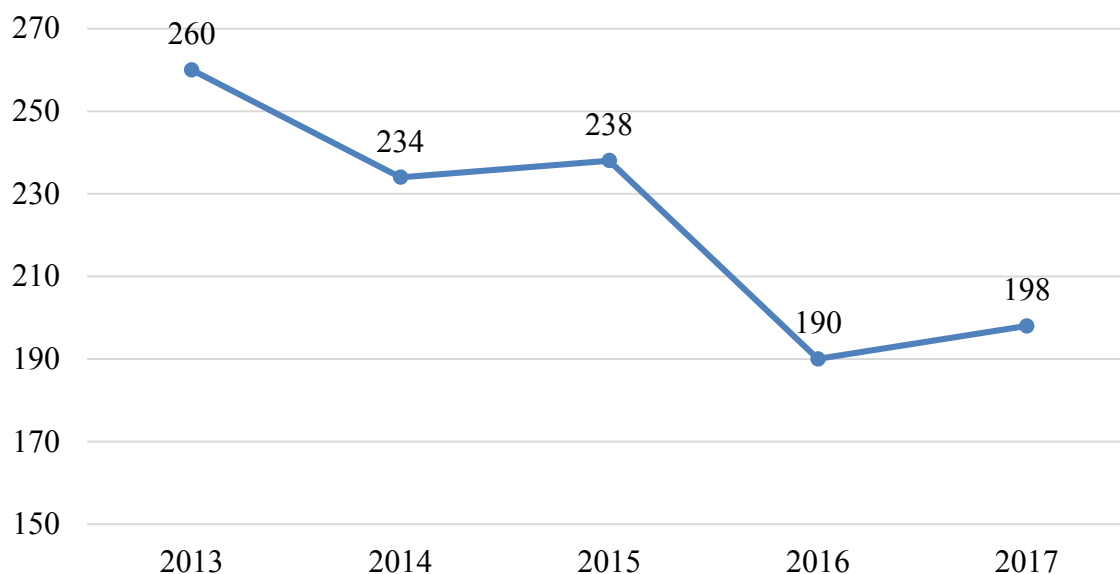
Z výsledků vyplývá, že postupně přijímaná preventivní opatření mají pozitivní vliv na hodnotu indexu kriminality a tím na zatížení obyvatelstva města Holešov a jeho okolí. Vzhledem k tomu, že velká část majetkové trestné činnosti OOP Holešov je páchána přímo na katastrálním území města, jsou opatření přínosem zejména pro město samotné.

Obr. 8. Porovnání vývoje indexu kriminality u vybraných lokalit za období let 2013-2017
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

3.3.5 Dynamika kriminality

Jak je vidět na obrázku (Obr. 9), má dynamika kriminality OOP Holešov posledních pět let klesající tendenci, jenž kopíruje celostátní trend. Rychlost snižování kriminality byla výrazná zejména v roce 2014 (-10%) a v roce 2016 (-21%) v porovnání s rokem předcházejícím. Celkové snížení kriminality za sledované období pěti let dosáhlo hodnoty 24% což, koresponduje s hodnotou snížení kriminality ve Zlínském kraji o 26%. Na celostátní úrovni potom klesla kriminalita za posledních pět let o 38%.

Obr. 9. Dynamika kriminality OOP Holešov za období let 2013-2017

(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

Níže uvedená tabulka (Tab. 5) dále porovnává pokles kriminality za období pěti let v okolních OOP. Nejvýraznějšího poklesu kriminality bylo dosaženo v OOP Otrokovice a Bystřice pod Hostýnem. Dále byl výrazný pokles zaznamenán v OOP Holešov a Zlín. Celkově se v celém Zlínském kraji, do kterého spadá OOP Holešov, daří dlouhodobě snižovat celkový počet trestných činů. Celková strategie Zlínského kraje se zaměřuje zejména na kriminalitu obecnou, tj. kriminalitu, která lidi ohrožuje a obtěžuje nejvíce a často utváří jejich pocit vnímání bezpečnosti ve svém okolí a názor na kriminalitu jako celek, byť v rámci ní nejsou páčány nutně ty nejvyšší škody.

Tab. 4 Porovnání dynamiky kriminality okolních OOP v období let 2013-2017

Obvodní oddělení	2013	2014	2015	2016	2017	pokles
OOP Bystřice	253	224	209	208	166	34,4 %
OOP Holešov	260	234	238	190	198	23,8 %
OOP Hulín	226	174	198	181	189	16,4 %
OOP Fryšták	132	124	117	97	114	13,6 %
OOP Zlín	1502	1496	1345	1276	1101	26,7 %
OOP Otrokovice	443	421	362	327	259	41,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.mapakriminality.cz

3.4 Analýza kriminogenních faktorů

Analýza jednotlivých kriminogenních faktorů je potřebná zejména díky jejich přímému vlivu na chování pachatele trestné činnosti a tím na celkový stav kriminality zkoumaného území.

3.4.1 Sociálně vyloučené lokality

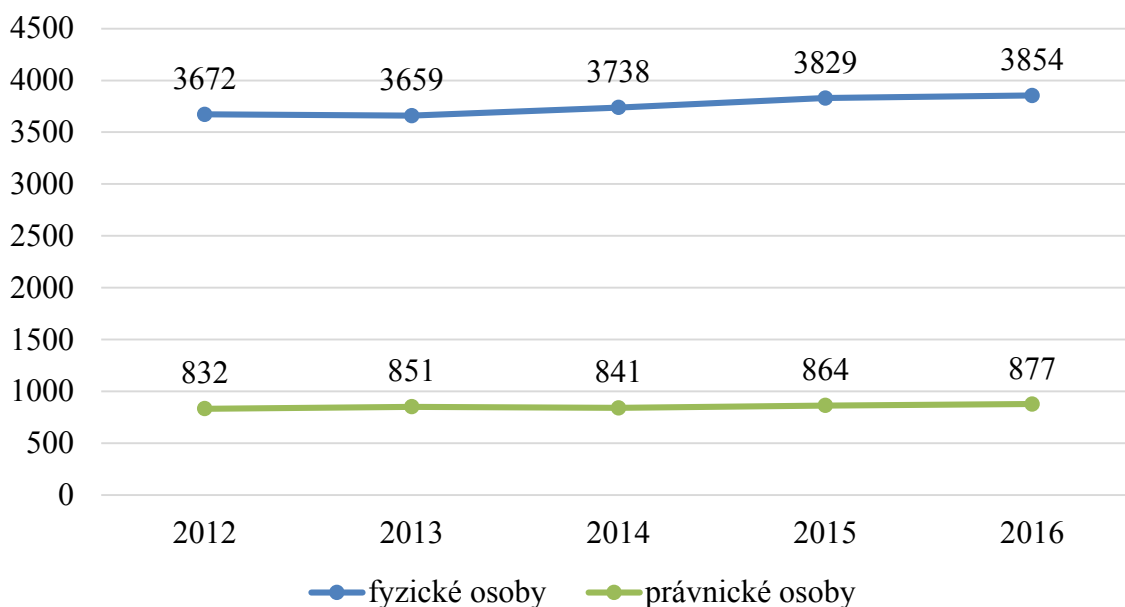
Na území města Holešova je od roku 2010 jedna sociálně vyloučená lokalita. Jedná se o územně vyloučenou lokalitu na ulici Bořenovská, kde bylo postaveno 16 malometrážních, nízkonákladových bytů - domků, tzv. montovaného kontejnerového typu. K tomuto řešení bylo přistoupeno po té, co většina zde umístěných obyvatel bydlela v ulici Školní, kde žili v domcích nevyhovujících k bydlení, určených k demolici. K trvalému pobytu je zde bylo hlášeno 36 obyvatel, ale v praxi je tento počet daleko vyšší v závislosti na krátkodobém či dlouhodobém pobytu nepřihlášených rodinných příslušníků a známých těchto obyvatel, kteří migrují z okolních měst a Slovenska. Bydlení je určeno pro nízkopříjmové rodiny a neplatiče. Největší podíl obyvatel v této lokalitě patří k romské národnostní menšině (Plán prevence kriminality 2016-2020, 2016, s. 23).

Na základě výstupů PČR a MP Holešov mají obyvatelé této lokality nadprůměrný podíl na celkovém stavu kriminality území města. Ať už se jedná o registrovanou, či latentní kriminalitu, tato lokalita dokladuje přímou souvislost sociálních podmínek na náchylnost k páchání různých druhů trestných činů či přestupků.

3.4.2 Ekonomická situace v regionu

Ve Zlínském kraji činila průměrná mzda v roce 2017 25 837 Kč. Vzhledem k tomu, že v rámci české republiky byla výše hrubé měsíční mzdy 29 346 Kč, jedná se o podprůměrný stav. Zlínský kraj spolu s Karlovarským krajem jsou na nejnižší hodnotě průměrné mzdy v ČR (ČSÚ, 2018).

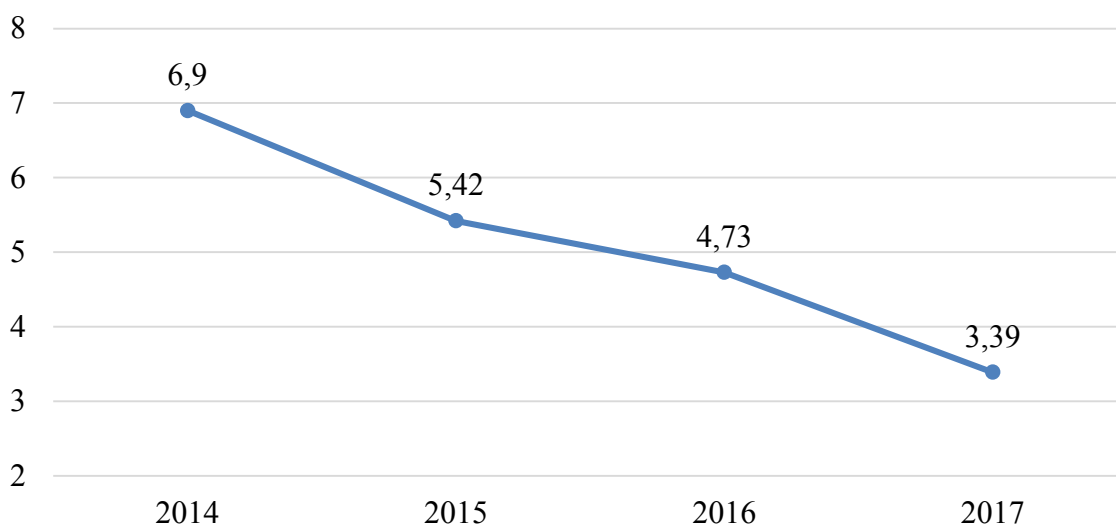
Počty ekonomických subjektů na teritoriu OPR Holešov za posledních pět let mají rostoucí tendenci, což koresponduje s celkovým vývojem ekonomiky. Rostoucí tendence počtu ekonomických subjektů má pozitivní dopad na celkovou nezaměstnanost a tedy i potencionální vliv na snižování kriminality.

Obr. 10. Počty ekonomických subjektů ORP Holešov za období let 2012-2016
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

V roce 2016 bylo z celkového počtu 4713 ekonomických subjektů 24,5 % subjektů zaměřeno na oblast obchodu, ubytování, stravování a pohostinství, 15,9% na oblast průmyslu, 14,1% na oblast stavebnictví a 5,3% na oblast zemědělství, lesnictví a rybářství.

Na území ORP Holešov bylo evidováno k 31. 12. 2017 506 uchazečů o zaměstnání, což představuje 3,39% podíl nezaměstnaných. Aktuální míra nezaměstnanosti ČR je na úrovni 3,7%. Nízká míra nezaměstnanosti a její sestupná tendence za období několika posledních let napomáhá k lepší stabilitě regionu, spokojenosti občanů a tím ke snížení rizika páchaní trestné činnosti. (Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2017 a strategie APZ pro rok 2018, 2018, s. 19).

Obr. 11. Vývoj míry nezaměstnanosti v teritoriu ORP Holešov za období let 2014-2017
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

3.4.3 Instituce podporující prevenci kriminality

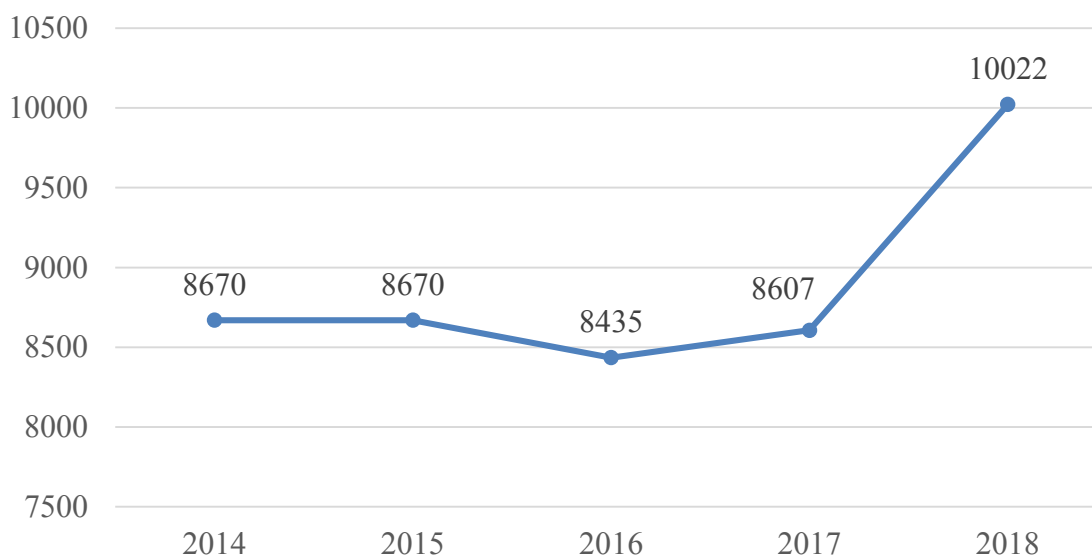
Vedle přímého vlivu PČR přispívají k prevenci kriminality orgány městské samosprávy a další organizace působící na teritoriu města.

Městská policie pořádá přednášky v mateřských a základních školách a v klubu seniorů. Provádí preventivní akci „kyselý citron“ pro řidiče, zájemcům měří přesnost tachometru, zaměřuje se na cyklisty, pravidelně kontrolovali zahrádkářské kolonie a chatové oblasti, zajišťuje bezpečnost během kulturních a společenských akcí a dětem pomáhá při cestě do školy při pohybu na přechodech pro chodce.

Nezastupitelná je také pomoc asistentů prevence kriminality. Tým asistentů prevence kriminality městské policie Holešov má čtyři členy. Jedním z nich je i občan romské národnosti. Hlavním důvodem jeho přijetí je lepší spolupráce s romskou komunitou v několika lokalitách města. Pracovník by měl zajistit bezproblémovou komunikaci především s Romy, působit výchovně a pomáhat jim. Romský asistent by totiž měl dokázat vyhodnotit bezpečnostní rizika a znát dobře místní podmínky a specifika této sociální skupiny.

Jejich činnost je zcela finančně hrazena v rámci veřejně prospěšných prací, tedy úřadem práce. Řídí je pracovníci města, a to městská policie a pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Holešov.

Rozpočet města na činnost městské policie je stabilní. V roce 2016 byl částečně snížen, ale pouze z důvodu investice do nového služebního automobilu. V tomto roce je rozpočet navýšen o částku 1,4 mil.

Obr. 12. Výdaje města Holešov na městskou policii a bezpečnost za období let 2014-2018
(Vlastní zpracování na základě dat z: www.mapakriminality.cz)

Komise pro bezpečnost a prevenci kriminality je spojovacím článkem v prevenci kriminality mezi městem Holešov a ostatními organizacemi na jeho území. Její složení je schvalováno Radou města a má 8 členů z řad vedení města, PČR, městské policie a ostatních institucí. Je poradním orgánem Rady města Holešova a její hlavní náplní je koordinace preventivních aktivit a stanovení strategie bezpečnosti prevence kriminality na území města a jeho místních částí. Kromě této komise se bezpečnostní situací ve městě zabývají i další poradní orgány Rady města. Je to komise pro řešení drogové problematiky, komise dopravy a životního prostředí, komise pro občanská sdružení, školská komise a drobnou kriminalitou se zabývá přestupková komise.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV Holešov má v pomoci při prevenci kriminality dlouholetou zkušenost, která vychází přímo ze samotného zaměření školy. VPŠ a SPŠ v Holešově je zřízena Ministerstvem vnitra České republiky. Výraznou měrou se podílí na vzdělávání policistů i občanských zaměstnanců Policie ČR a Ministerstva vnitra ČR. Škola se podílí na zabezpečování kulturně-výchovných, sportovních a preventivních akcí v Holešově, zaměstnanci školy pracují v řadě komisí města. Aktivně se škola také zapojuje do

bezpečnostních akcí řízených Policií ČR, spolupodílí se na zajištění řady kulturních, společenských a sportovních akcí.

Ostatní školská zařízení se také značnou měrou podílí na preventivní činnosti v oblasti kriminality ve spolupráci s městskou policií a městem Holešov. Na území města se nachází gymnázium Ladislava Jaroše a tři základní školy, ve kterých probíhá školení studentů se zaměřením na prevenci sociálně patologických jevů a přednášky na téma prevence kriminality mládeže a téma ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Na poli protidrogové prevence se MěÚ angažuje v různých aktivitách. Každoročně se pod záštitou starosty uskutečňuje sportovní klání místních škol „O pohár starosty Holešova“. Sportovních klání a soutěží ve volejbale, florbale a atletice se ročně zúčastní více jak 100 mladých sportovců. Vedení školy, výchovná poradkyně a protidrogová preventistka se aktivně účastní komise sportu a mládeže, stejně jako protidrogové komise při MěÚ.

Středisko volného času TyMy je školské výchovné zařízení, určené pro výchovu mimo školní vyučování. Jeho poslání spočívá v naplňování volného času dětí a mládeže i dospělých, především však ve výchově k užitečnému trávení volného času. Středisko pracuje i s ohroženými sociálními skupinami, integrace handicapovaných osob, zapojení dětí ze sociálně slabých rodin či "rodin ohrožených sociálním vyloučením", s dětmi ze speciálních škol (Praktické školy Holešov) apod. Plní také úkoly v sociální prevenci a v protidrogové politice, zapojuje se do komunitního plánování města a spolupořádají dopravně-bezpečnostní akce. Podílí se na prevenci kriminality, která úzce souvisí s prevencí sociálně patologických jevů. Primární prevence je zaměřena na celou populaci, sekundární se zaměřuje na konkrétní rizikové skupiny. Provozuje i kroužky či programy zaměřené na práci s romskými dětmi. Cílem je pomoci dětem při zvládnutí školních povinností, vytvářet a upevňovat u nich pozitivní sociální návyky a učít je smysluplnému využívání volného času, např. výtvarná a hudební výchova či nejrůznější pohybové hry.

Pedagogicko - psychologická poradna Holešov je odborné pracoviště zaměřené na poskytování psychosociálních služeb formou poradenství pro děti a mládež ve věku od tří let a jejich rodiny. Pomáhá řešit výukové a výchovné problémy dětí a mládeže, pomáhá při adaptačních obtížích, profesionální orientaci žáků, poskytuje individuální a skupinovou poradenskou péči, konzultace s psychologem, speciálním pedagogem. Poskytuje i krizovou inter-

venci, složité případy řeší ve spolupráci s jinými institucemi a orgány. Pro předškolní zařízení, školy a školská výchovná zařízení zajišťuje odborné pedagogicko-psychologické služby.

3.4.4 Kultura

Městské kulturní středisko a jeho prostory jsou využívány ke konání kulturně společenských akcí. Pro mládež je určen především zámek, kde se ve sklepních prostorách nachází New Drive Club (hudební klub), zde probíhají různé hudební, divadelní i alternativní pořady. Další prostory zámku jsou určeny pro rozšíření kulturní a společenské nabídky pro občany města i jeho okolí (Plán prevence kriminality 2016-2020, 2016).

3.5 S. W. O. T. analýza bezpečnostní situace

Analýza je zpracována na základě informací získaných od PČR, MP Holešov a MěÚ Holešov. Je podkladem pro tvorbu návrhů opatření ke snížení kriminality ve městě Holešov.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - přítomnost PČR přímo ve městě - činnost městské policie - dohlížecí kamerový systém - volnočasová střediska a prostory pro sportovní aktivity - realizace preventivních programů - vznik „sedárny“ 	<ul style="list-style-type: none"> - části města bez veřejného osvětlení nebo s nevyhovujícím osvětlením - nedostatečné osvětlení některých parků, parkovišť, veřejných ploch - sociálně vyloučená lokalita - problémové děti a mládež
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - program prevence kriminality a realizace dílčích projektů - rozšíření kamerových bodů MKDS - zvýšení právního povědomí občanů - tvorba a financování projektů z PK - podpora další spolupráce MP a PČR 	<ul style="list-style-type: none"> - nízká objasněnost majetkové trestné činnosti - zvyšující se zadluženost rodin a jedinců - nedostatek finančních prostředků na PK - lhostejnost občanů k páchané trestné činnosti

4 ANALÝZA PLÁNU PREVENCE KRIMINALITY

Plán prevence kriminality města Holešova se zaměřuje na koncepční řešení bezpečnostní situace a místních problémů spojených s páčáním trestné činnosti, přestupků či jiných protiprávních jednání. Jeho úkolem je analýza situace, stanovení strategických cílů, priorit a vymezení cílových skupin.

Hlavním cílem prevence je nejen snižování rozsahu a závažnosti kriminality, ale také zvyšování pocitu bezpečí a jistoty občanů prostřednictvím opatření, pomocí kterých můžeme bezpečnostním rizikům předcházet. Představuje souhrn opatření sociální a situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomocí obětem trestných činů. Představuje soubor nejrůznějších aktivit zaměřených na odstranění, blokadu či oslabování příčin kriminality a kriminogenních faktorů. Spočívá ve snaze kriminalitě předcházet, snížit pravděpodobnost vzniku a výskytu trestných činů a redukovat sociálně patologické jevy. Cíle prevence jsou naplňovány prostřednictvím vhodných preventivních aktivit a opatření a zapojením občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti (Plán prevence kriminality 2016-2020, 2016).

Zpracovaný plán prevence kriminality vychází z metodiky pro tvorbu strategických dokumentů prevence kriminality a víceletých bezpečnostních analýz, kterou vydalo Ministerstvo vnitra ČR. Tato metodika stanovuje způsob zpracování jednotlivých plánů a strategií prevence kriminality na obecní a krajské úrovni.

4.1 Bezpečnostní analýza plánu prevence kriminality

Bezpečnostní analýza plánu prevence kriminality je rozdělena na právní, sociálně demografickou a institucionální analýzu.

4.1.1 Právní analýza

Tato analýza situace ve městě Holešov vychází z dat ÚO PČR Kroměříž let 2014-2015. U ukazatelů kriminality, pachatelů i obětí trestných činů docházelo ve sledovaném období k mírnému poklesu. U vybraných druhů přestupků došlo ve sledovaném období k výraznému poklesu přestupků ve veřejném pořádku a to o 22,83% se závěrem, že za poklesem těchto přestupků je zvýšená pochůzková činnost strážníků a policistů se zaměřením na dodržování veřejného pořádku. Další výrazný pokles byl zaznamenán u přestupků na úseku ochrany

před alkoholismem a jinými toxikomániemi, kde došlo k poklesu o 57,79%. Naopak nárůst byl zaznamenán u přestupků proti občanskému soužití a to o 15,87%.

Dále se právní analýza stavu opírá o zprávy o bezpečnostní situaci v teritoriu OOP Holešov za období let 2014 a 2015 zpracovanou vedoucím obvodního oddělení OOP Holešov. Z výsledků této zprávy vyplývá, že ve struktuře kriminality převládá majetková trestná činnost a to zejména krádeže z volných prostranství a zahrad, včetně krádeží okapů a poklopů. Další složkou této kriminality je vloupání do obytných domů a firem. U tohoto druhu kriminality dochází k postupnému poklesu, ale její podíl na celkové kriminalitě neklesá. Další oblastí jsou blokové pokuty v dopravě, kdy za rok 2014 jich bylo uděleno 516 a v roce 2015 dokonce 1220.

Další částí právní analýzy je zpráva o činnosti městské policie za roky 2014 a 2015. Ze zprávy je důležitou informací nárůst počtu strážníků městské policie a nárůst počtu kamer se záznamem jako součást dohledového kamerového systému města. Důležitou informací je i vznik a provoz "sedárny". Zařízení pro přenocování osob bez přístřeší v zimním období. Osoby zde mají možnost přečkat noc v zimním nepříznivém počasí, k dispozici sociální zařízení, teplá polévka a čaj. Městská policie také spolupracovala se školskými zařízeními města, kde provedla za analyzované období 32 preventivně výchovných přednášek.

4.1.2 Sociálně demografická analýza

Ze sociálně demografické analýzy vyplývá, že dochází k postupnému úbytku obyvatelstva, ale i tak se řadí město Holešov s hustotou obyvatelstva 342,3 obyvatele na 1 kilometr čtvereční mezi obvody s nadprůměrnou hustotou obyvatelstva. Nezaměstnanost byla ve sledovaném období klesající s podílem nezaměstnanosti v roce 2015 na úrovni 5,6%. I výše vyplácených sociálních dávek díky poklesu nezaměstnanosti a zvyšování počtu ekonomických subjektů klesla na úroveň 49 461 vyplácených dávek v souhrnné výši 156 454 291,- Kč.

V této části analýzy je také zahrnuta pasáž o sociálně vyloučené lokalitě, která se nachází na ulici Bořenovská, která je určena pro nízkopříjmové rodiny a neplatiče a obývá ji velká část romské menšiny.

4.1.3 Institucionální analýza

Poslední částí je institucionální analýza, která řeší otázku subjektů na území města, které přispívají k prevenci kriminality a jsou vytvářeny zpravidla organizacemi státní správy, samosprávy a neziskovými organizacemi. Jednotlivé instituce a jejich analýza činnosti byl již zmíněna v předchozí kapitole.

4.2 Cíle prevence kriminality a analýza opatření k naplnění priorit

Na základě bezpečnostní analýzy jsou stanoveny v poslední části plánu prevence kriminality určeny základní problémy v oblasti kriminality, kterými se bude město Holešov ve spolupráci se zainteresovanými odborníky a skupinou prevence kriminality zabývat. Jsou to:

- majetková trestná činnost
- občanské soužití
- narušování veřejného pořádku
- problematika alkoholismu a jiné toxikomanie

4.2.1 Cíle plánu prevence kriminality pro období let 2016-2020

Strategickým cílem programu je regulace výskytu sociálně patologických jevů ve městě a nejbližším regionu a zvyšování nejen pocitu bezpečnosti občanů, ale i celkovou eliminaci kriminálních činů a přestupků. Program vychází z obecných zkušeností zainteresovaných složek programu prevence kriminality města Holešova s tím, že jen represí se problematika kriminality nevyřeší. Kriminalitě a sociální patologii je lépe předcházet, protože represivních opatření jsou v konečném důsledku dražší a pro obyvatele zatěžující a deprimující.

Priority prevence kriminality v Holešově

- Efektivní systém prevence kriminality na místní úrovni postavený na spolupráci orgánů místní samosprávy, státní správy, policie a zainteresovaných subjektů z občanského sektoru angažujících se v oblasti prevence kriminality a oblasti sociální patologie ve městě.
- Zaměření na pouliční kriminalitu ve městě, zvyšování pocitu bezpečí občanů a tipování a odhalování rizikových lokalit.
- Prevence výskytu rizikových projevů chování u dětí a mládeže.
- Prevence výskytu rizikových projevů chování u seniorů a osob se zdravotním postižením.

- Primární protidrogová prevence zaměřená na předcházení experimentování s drogami u dosud nezasazené populace.
- Medializace preventivních aktivit a informační působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a veřejnému pořádku (Plán prevence kriminality 2016-2020, 2016).

Všechny výše uvedené cíle plánu prevence kriminality byly stanoveny na základě bezpečnostní analýzy stavu kriminality na teritoriu města.

4.2.2 Analýza patření k naplnění priorit

Priorita č. 1	Efektivní systém prevence kriminality na místní úrovni postavený na spolupráci orgánů místní samosprávy, státní správy, policie a zainteresovaných subjektů z občanského sektoru angažujících se v oblasti prevence kriminality a oblasti sociální patologie ve městě.	
Podporované projekty	1.1	Pravidelný sběr dat Městské policie, policie ČR a městského úřadu k bezpečnostní analýze města Holešova
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, policie ČR, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova	

V rámci spolupráce PČR a městské policie jsou prováděny pravidelné porady řídicích pracovníků, při nichž dochází ke sdílení zásadních informací, které mají vliv na kriminalitu a její prevenci. Jsou pořádány společné akce na zajišťování dodržování zákazu prodeje a podávání alkoholu mladistvým, společné dopravní akce, atd. a jejich výsledky a poznatky z nich jsou řešeny jak mezi policií a městskou policií, tak v rámci komise pro prevenci kriminality v rámci které jsou oba vedoucí pracovníci členy. PČR a městská policie podává komisi pro bezpečnost a prevenci kriminality každoroční souhrnnou zprávu o stavu kriminality na území města a OOP Holešov. Na základě této analýzy je následně komisí zpracován návrh opatření pro radu města, která je implementuje do činnosti jednotlivých složek města.

Výše uvedeným lze konstatovat, že tato priorita je průběžně plněna všemi zainteresovanými účastníky.

Priorita č. 2	Zaměření na pouliční kriminalitu ve městě, zvyšování pocitu bezpečí občanů, tipování a odhalování rizikových lokalit.	
Podporované projekty	2.1	Dodigitalizování městského kamerového dohlížecího systému
	2.2	Rozšíření městského kamerového dohlížecího systému
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova	

V roce 2016 došlo k rozšíření dohledového kamerového systému na celkový počet 18 kamerových bodů. V rámci změn v roce 2017 byla provedena digitalizace pracoviště kamerového a dohlížecího systému. Na tuto investiční akci dalo město ze svého rozpočtu 450 000,- Kč. Nová technologie byla vybudována v rámci stávající služebny MP. Úpravy zahrnovaly také výměnu analogových kamer za novější IP kamery. Výhoda nových IP kamer spočívá v podrobnější obrazové informaci, kvalitě záznamu, přenosu zvuku, jednoduššího rozšíření kabelových rozvodů nebo možnosti pořizovat záznam přímo v kameře. Kamerový systém v současné době disponuje devíti otočnými IP kamerami, dvěma mobilními IP kamerami, třemi statickými IP kamerami, třemi statickými analogovými kamerami a zatím jednou analogovou otočnou kamerou.

V následujícím období dojde k výměně poslední analogové kamery za IP technologii a počítá se s dalším rozšířením systému o nové kamerové body. V rozpočtu města je na instalaci nových kamer na ul. 6. května a ulici Bořenovská vyčleněno pro rok 2018 jako investice 400 000,- Kč.

Na provoz pultu centrální ochrany, jehož součástí je dohledový kamerový systém, bylo v roce 2016 vynaloženo z rozpočtu města 415 000,- Kč, v roce 2017 665 000,- Kč, a pro rok 2018 je v rozpočtu města vyčleněno 600 000,- Kč.

Tyto finanční prostředky z rozpočtu města mají spolu s hlídkovou činností policie a městské policie přímý dopad na snižování majetkové trestné činnosti a její dokazování zajištěným pachatelům.

Priorita č. 3	Zaměření na pouliční kriminalitu ve městě, zvyšování pocitu bezpečí občanů, tipování a odhalování rizikových lokalit.	
Podporované Projekty	3.1	Dopravní výchova – bezpečně do školy a ze školy
	3.2	Bezpečně na ulici a na hřišti
	3.3	Podpora kroužku „Mladý policista“
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova	

Projekt dopravní výchovy probíhá ve dvou částech. První část probíhá ve třídách, kdy se žáci učí, jak se správně chovat jako účastník silničního provozu. Druhou částí je na hřišti praktický nácvik např. přecházení vozovky, chůze po krajnici a pro starší žáky jízda na kole. Na projektu se podílí jak městská policie, tak VPŠ a SPŠ MV Holešov.

K tomuto připravuje město Holešov výstavbu dětského dopravního hřiště v celkové hodnotě 6 000 000,- Kč při spoluúčasti města ve výši 3 000 000,- Kč. Tato investice by měla být realizována v druhé polovině roku 2018, ovšem nejsou na ni prozatím vyčleněny finanční prostředky v rozpočtu města.

Město dále organizuje spolu s městskou policií denně na vytipovaných přechodech pro chodce asistenci dětem a rodičům přicházejících do školních a předškolních zařízení.

Priorita č. 4	Prevence výskytu rizikových projevů chování u seniorů a osob se zdravotním postižením	
Podporované projekty	4.1	Seminář bezpečného chování pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova	

Semináře pro seniory probíhají v pravidelných intervalech za podpory města a realizuje je městská policie spolu s pracovníky města. Přednášky jsou tematicky zaměřeny na otázky jak zabezpečit svůj domov a majetek, jak se ochránit před okradením, jak předcházet riziku přepadení, jak se vyhnout podvodníkům, jak nepodlehout psychické manipulaci, jak se bránit při přepadení cizí osobou, atd.

Priorita č. 5	Primární protidrogová prevence zaměřená na předcházení experimentování s drogami u dosud nezasažené populace.	
Podporované projekty	5.1	Přednáška pro školy „Drogám NE!“
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova	

Tyto přednášky jsou zaměřeny jak na informativní prevenci závislostí, zejména na prevenci obecné drogové problematiky, tak i na širší tematické okruhy rizikových oblastí, např. kriminalitu, sexuálně přenosné a jiné nemoci spojené s užíváním drog. V rámci programu děti nejprve zhlédnou film s drogovou tematikou a pak následuje vystoupení odborníků zabývajících se problematikou závislostí.

Priorita č. 6	Medializace preventivních aktivit a informační působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a veřejnému pořádku	
Podporované projekty	6.1	Podpora a rozvoj internetových stránek PK umístěných na webu Městské policie Holešov
	6.2	Informační brožury a letáky o bezpečném chování v nebezpečných situacích
	6.3	Medializace preventivních opatření a doporučení prostřednictvím místního periodika
Termín realizace	Průběžně po dobu platnosti Plánu prevence kriminality 2016 - 2020	
Odpovídá	Město Holešov, Městská policie, manažer PK	
Způsob realizace	Rozpočet města Holešova, dotace MVČR	

Informační brožury a letáky o bezpečném chování v nebezpečných situacích jsou dostupné na služebně městské policie, na budově městského úřadu a městského informačního centra. Medializace preventivních opatření města je publikována zejména v periodiku Holešovsko a na internetových stránkách města. Internetové stránky prevence kriminality na webu městské policie nejsou zásadním způsobem aktualizovány ani nepřinášejí jak potřebné informace o preventivních opatřeních města tak o prevenci kriminality samotné.

Mimo výše zmíněné projekty provedlo město v posledních letech několik investičních akcí, které velkou měrou přispívají ke zkvalitnění života občanů a zároveň podporují opatření prevence kriminality. Jednalo se zejména o projekt realizovaný v roce 2017 na revitalizaci veřejného osvětlení na ulici Palackého v hodnotě 3 000 000,- Kč se spoluúčastí města v hodnotě 1 500 000,- Kč. Veřejné osvětlení se revitalizovalo i v několika předešlých letech v celkové výši 3 500 000,- Kč.

5 NÁVRHY OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ KRIMINALITY

Vzhledem ke skutečnosti, že majetková trestná činnost je největším problémem této lokality, jsou níže uvedená opatření zaměřena zejména na její prevenci a na snížení objasnenosti spáchaných majetkových trestných činů.

5.1 Návrh č. 1: Označování jízdních kol a uzamykatelné stojany

Podle Policie ČR dochází k největšímu počtu krádeží kol na veřejných místech. Krade se v každou denní dobu i na místech dobře viditelných s neustálým pohybem osob. Zmizení kola je otázkou několika vteřin a riziko pro pachatele je nízké. Navíc bývají kola většinou jen volně opřena o nějaký objekt bez využití jakéhokoliv prvku zabezpečení.

Málokteré jízdní kolo je vybaveno již od výrobce nějakým zámkem či jiným prvkem zabezpečovací techniky. Proto je třeba ho při odkládání vždy upoutat zámkem k nějaké pevné části v okolí (lavička, strom, sloup apod.) tak, aby bylo připevněno přes rám. V řadě měst a obcí instalují ukotvené pevné stojany na kola (např. u obchodních center, zdravotnických zařízení, u škol, pošt či restaurací), ke kterým můžete upoutat kolo pevným lankovým zámkem nebo zámkem s řetízkem.

5.1.1 Systém forenzního značení

Nové forenzní značení umožňuje za pomoci unikátní technologie mikroteček s obsahem syntetického kódu DNA doplněné výstražnými prvky a ve spojení s rozsáhlou mezinárodní databází chráněných předmětů, silný nástroj při ochraně majetku a při jeho jednoznačné identifikaci. Jízdní kola označená a evidovaná v komplexním systému lze snadno, jednoznačně a rychle určit. Může je identifikovat každý, přečte-li si identifikační údaje. Ochranné prvky lze také použít jako důkazní materiál. A každý tím podstatně zvyšuje šance a zároveň zkracuje dobu na navrácení věci. Nezáleží na tom, zda došlo ke ztrátě nebo odcizení, podstatné je, že je vysoká šance návratnosti označeného jízdního kola.

Identifikační vlastnosti jsou významným prvkem pro ochranu jízdního kola. Neméně důležitou roli však hrají i výstražné samolepky informující pachatele o ochraně jízdního kola. Tyto samolepky mají především odrazující úlohu. Takto označené jízdní kolo se stává zcela bezcenným, neprodejným a pro nelegálního držitele nebezpečným artiklem. Bezpečnostní identifikační značení jízdních kol se provádí za pomoci označovacích sad, které kromě samotné označovací sady, označovacích pomůcek a výstražných samolepek obsahují i práva

pro evidenci v mezinárodních databázích. Každá označovací sada obsahuje jedinečný neopakovatelný DNA kód. Systém tedy znamená především preventivní, ochranný systém, který zmírňuje možnou krádež.

Označením doporučených míst na jízdním kole, nalepením výstražné samolepky a následnou evidencí v mezinárodní databázi si zajistíte jednoznačnou identifikaci svého majetku. Identifikace označených míst je dvoustupňová: UV Lampou, za jejíž pomoci lze zjistit příslušné označení anebo mikroskopem, který přečte kódy a za jehož pomoci lze pořídit důkazní materiál. Bezpečnostním identifikačním značením je možné označit a následně identifikovat jakýkoliv předmět. Syntetická DNA je netoxická a zdravotně nezávadná látka, která je po zaschnutí pouhým okem neviditelná a bez viditelného poškození neodstranitelná. Jedná se o cenově dostupnou aplikaci. Označení kola má silně odrazující účinek a výrazným způsobem snižuje riziko odcizení. Výhodou je také spolupráce s Policií ČR i obecními či městskými policiemi v ČR (Označování jízdních kol pomocí forenzního značení je dobrou prevencí odcizení, 2016).

5.1.2 Návrh řešení a náklady na realizaci forenzního značení

Řešení této technologie by zahrnovalo nákup níže uvedených produktů a pro kalkulaci finančních prostředků bylo uvažováno o aplikaci na 500 kusů jízdních kol či jiných sportovních potřeb.

- ZNAČÍCÍ SADA VELKÁ – SELECTADNA obsahující 1ks UV roztoku s mikrotečkami, 20ks aplikátorů, 20ks čistících ubrousků a 20ks malých kulatých nálepek. Jednou sadou lze označit 50-100 předmětů.
- POLICEJNÍ IDENTIFIKAČNÍ SET, jenž je základním nástrojem pro zjištění syntetické DNA na místě nalezení předmětu. Obsahuje UV svítilnu, skalpel, manipulační destičku, mechanický mikroskop.
- VAROVNÉ SAMOLEPKY EXTERIÉROVÉ, sloužící zároveň jako preventivní ochrana označeného majetku o velikosti (5x5 cm).
- DEZINFEKČNÍ ČISTÍCÍ UBROUSKY (100KS), určené k očištění a odmaštění předmětu před provedením aplikace.
- UV PERO, které nanáší neviditelnou UV barvu pro identifikaci předmětu. Barva není na denním světle viditelná.

Tab. 5. Kalkulace finančních prostředků na realizaci forenzního značení

	Cena	Počet kusů	Cena celkem
Značící sada velká – SELECTADNA	5 990	10	59 900
Policejní identifikační set	3 000	2	6 000
Varovné samolepky exteriérové	15	50	750
Dezinfekční čistící ubrousky	590	10	5 900
UV pero	120	10	1 200
Celkem		73 750	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.forezniznaceni.cz

Na nákup této technologie a produktů pro identifikaci lze žádat dotace dle „Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2018“ vydaných Ministerstvem vnitra v roce 2017. Tento projekt je zaměřen na snižování kriminality, na omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a na zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden.

Vlastní podíl obce, na kterém se případně může spolupodílet i jiný nestátní subjekt, musí činit minimálně 10 % ceny nákladů. Žadatelé musí předložit z webové aplikace vygenerovaný formulář Žádosti odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV nejpozději do 15. února 2018 prostřednictvím datové schránky. Vzhledem k termínu zpracování této práce je termín pro žádosti na rok 2018 již nemožný, ovšem tento dotační titul je vyhlašován ministerstvem vnitra za stejných podmínek již několik let, a proto je předpoklad, že bude vyhlášen i příští rok a bude možnost jej využít pro financování autorem navrženého projektu i v dalším období (Vyhlášení Programu prevence kriminality na rok 2018, 2017).

Samotnou aplikaci forenzního značení provede městská policie v součinnosti s MěÚ, který zabezpečí informovanost občanů o probíhající akci v místním periodiku Holešovsko a hlášením místního rozhlasu.

Cena návrhu bez dotace: 73 750,- Kč

Cena návrhu s dotací od MV ČR a spoluúčastí města 10% 7 375,- Kč

5.1.3 Systém uzamykatelných stojanů na kola

Hlavní předností uzamykatelných stojanů oproti stávajícím stojanům je možnost uzamčení kola pomocí masivního kovového třmenu a spolehlivého uzamykacího mechanismu, který je pevnou součástí stojanu.

Uzamykatelné stojany budou nainstalovány před budovu městského úřadu, na náměstí Dr. E. Beneše, na autobusovém a vlakovém nádraží. Pro autorův projekt byl vybrán níže uvedený typ stojanu, který splňuje vysokou úroveň zabezpečení kola proti krádeži a je vhodný i pro uzamčení kola po delší časový úsek, zejména tedy pro umístění na nádraží.

5.1.4 Návrh řešení a náklady na uzamykatelné stojany kol

VELOCK CITY je uzamykatelný stojan s vrcholnou úrovní zabezpečení kola proti krádeži. Vyhovuje vyšším nárokům na vzhled. Je vhodný do center měst k historickým i moderním objektům (je běžně schvalován orgány památkové péče). Je vybavený pevně zabudovaným odolným uzamykacím mechanismem z tvrzené oceli. Kola je možné ke stojanu uzamknout za rám pomocí tohoto mechanismu a vyjímatelné zámkové vložky. Zámková vložka se objednává samostatně (viz příslušenství) a je možné volit z více typů několika stupňů odolnosti.

Další možností je uzamknutí kola ke stojanu za rám a přední/zadní kolo klasickým zámkem (lanko, řetěz, podkova). Zámek může být použit i k doplňkovému uzamčení kola spolu s mechanismem stojanu, přitom postačují již základní délky cyklozámků. Ve stojanu je možné uzamknout téměř všechny typy a druhy kol, včetně elektrokol, dětských kol a některých koloběžek. Maximální šířka pneumatik je 60 mm (Velock, 2018).

Tab. 6 Kalkulace finančních prostředků na realizaci stojanů na kola

	Cena	Počet kusů	Cena celkem
VELOCK CITY stání pro 6 kol	10 070	4	40 280
Zámek SAVE	82	30	2 460
Celkem		42 740	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.velock.cz

Vlastní instalaci stojanů provedou technické služby města Holešov. Zámky by občané používali vlastní nebo by byly k zapůjčení v budově MěÚ a v hlavní budově nádraží. MěÚ zabezpečí informování občanů hlášením místního rozhlasu a v periodiku Holešovsko.

Na nákup této technologie lze žádat dotace dle „Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2018“ vydaných Ministerstvem vnitra v roce 2017. Tento projekt je zaměřen na snižování kriminality, na omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a na zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden. Podmínky pro podporu jsou totožné s předchozím případem.

Cena návrhu bez dotace: 42 740,- Kč

Cena návrhu s dotací od MV ČR a spoluúčastí města 10% 4 274,- Kč

Oba výše zmíněné projekty jsou realizovatelné i v případě neposkytnutí dotace, neboť nejsou vzhledem k celkové výši rozpočtu města 269 848 000,- Kč zásadním problémem.

5.2 Návrh č. 2: Doplnění kamerového systému města

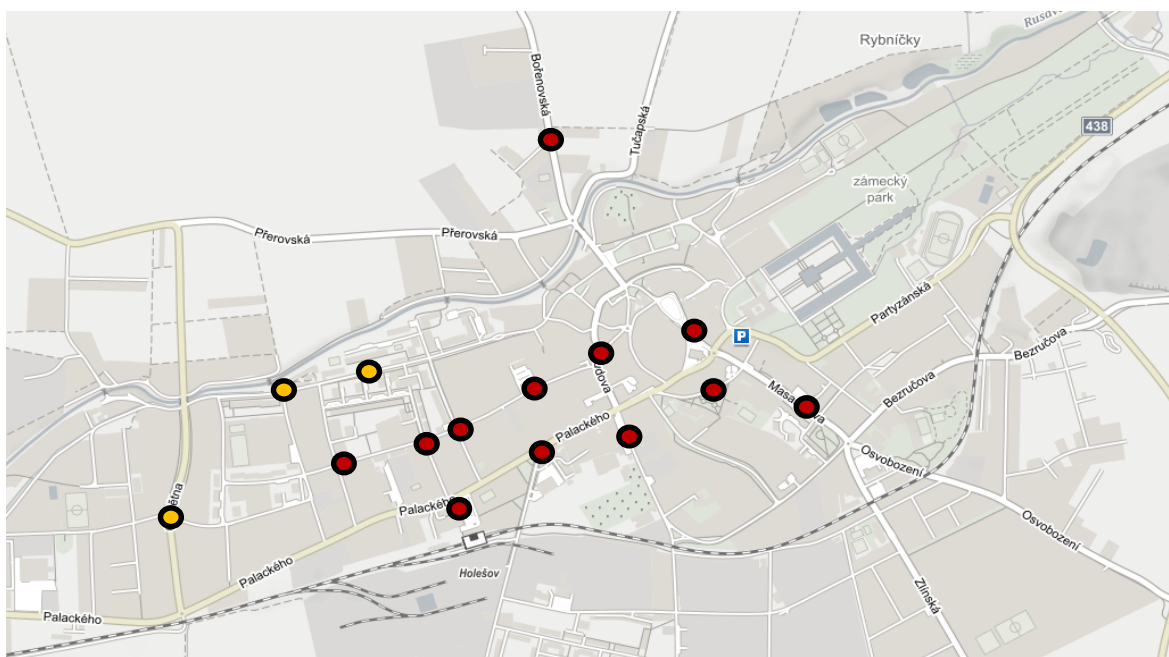
Rozšíření kamerového systému je realizováno proto, že dosavadní kamerový systém plní svou preventivní funkci a přispívá ke zvýšení bezpečí občanů a návštěvníků města. Díky systému jsou vytvářeny bezpečné zóny v místech, kde je zvýšené nebezpečí narušování veřejného pořádku, poškozování majetku, nebo páchání jiné protiprávní činnosti.

V současné době jsou tímto zařízením monitorována následující místa města Holešova: náměstí Dr. E. Beneše a blízké okolí, ulice Masarykova, Smetanovy sady, Palackého, Grohova, Nerudova, Nádražní, Národních bojovníků, Bořenovská, Školní, Sušilova a Havlíčkova.

Autorem byly vytipovány lokality, jejichž začlenění do stávajícího kamerového systému zajistí přispěje k snížení míry majetkové kriminality i problémům v občanském soužití.

- ulice Novosady – Podél této komunikace se nachází největší panelové sídliště ve městě a podél větší části komunikace je umístěno několik parkovišť sloužících občanům bydlících v panelových domech. Z důvodu velké koncentrace stojících automobilů je tato oblast náchylná k majetkové trestné činnosti.
- Ulice Dukelská – Je navazující komunikací na ulici Novosady, pokračuje na ní panelové sídliště a je podél ní opět umístěno několik parkovišť. Na obou komunikacích dochází v ranních a odpoledních hodinách k velké koncentraci osob, neboť na kolmo umístěné ulici se nachází 3. základní škola.
- ulice 6. května je nově zrekonstruovanou ulicí, podél které jsou umístěny rodinné domy a velký počet parkujících automobilů. Navíc je tato komunikace hlavní spojnicí na směr Přerov.

Na obrázku (Obr. 13) je červeně znázorněna aktuální situace rozmístění kamerových bodů a žlutě jsou znázorněny nově navrhované kamerové body.

Obr. 13. Stávající a navrhovaný kamerový systém

5.2.1 Návrh řešení a náklady na novou část kamerového systému

Instalace IP kamer bude provedena specializovanou firmou na stávající sloupy veřejného osvětlení. Propojení se stávajícím systémem je provedeno přes WiFi signál k pultu centrální ochrany MP Holešov. Nastavení systému bude taktéž provedeno specializovanou firmou.

Tab. 7. Kalkulace finančních prostředků na realizaci kamerového systému

	Cena	Počet kusů	Cena celkem
IP kamera iSeetec INP8A30XC20	19 348	3	58 044
Montáž a příslušenství	1 365	3	4 095
Nastavení a konfigurace stávajícího systému	2500	1	2500
Celkem		64 639	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.prodejipkamer.cz

Na nákup této technologie lze žádat dotace dle „Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2018“ vydaných Ministerstvem vnitra v roce 2017. Tento projekt je zaměřen na snižování kriminality, na omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a na zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden. Podmínky pro podporu jsou totožné s předchozími případy.

Cena návrhu bez dotace:	64 639,- Kč
Cena návrhu s dotací od MV ČR a spoluúčastí města 10%	6 464,- Kč

5.3 Návrh č. 3: Výměna veřejného osvětlení

Vzhledem k vysoké majetkové kriminalitě je v rámci preventivních opatření proti krádežím účelná obnova stávajícího osvětlení za novější výkonnější ale zároveň i úspornější typ veřejného osvětlení. Zlepšení vlastností veřejného osvětlení lokalit s vysokou koncentrací osob a nezajištěného majetku (zejména automobilů) přispívá k odrazení pachatele trestné činnosti.

Na základě podkladů od OO PČR Holešov byly autorem práce vytipovány oblasti s velkou hustotou zalidnění a větším počtem spáchaných trestných činů. Jedná se zejména o lokality ulic Novosady a Dukelská, které byly popsány již v předchozím návrhu, kde jsou popsány a zároveň uvedeny důvody pro realizaci preventivních opatření.

5.3.1 Návrh řešení a náklady na novou část osvětlení

Demontáž starého osvětlení a instalace nového osvětlení bude provedena specializovanou firmou. Odborný dohled nad výměnou a asistenci budou provádět technické služby města Holešov spolu se stavebním úřadem. Kalkulace finančních prostředků na realizaci projektu byla provedena na základě průměrných cen dopravní a technické infrastruktury uváděných Ústavem územního rozvoje patřícího pod Ministerstvo pro místní rozvoj.

Celková délka obou lokalit činí 500m, což při vzdálenosti mezi jednotlivými sloupy veřejného osvětlení 30m tvoří 17 ks. Kalkulace nákladů na jeden sloup obsahuje taktéž zemní práce a kompletní instalaci sloupu nového včetně zdroje osvětlení (Průměrné ceny technické a dopravní infrastruktury, 2017).

Tab. 8. Kalkulace finančních prostředků na realizaci nového osvětlení

	Cena	Počet kusů	Cena celkem
Sloup pouličního osvětlení do 8m výšky	50 560	17	859 520
Celkem			859 520

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z <http://www.uur.cz>

Na nákup této technologie lze žádat dotace dle „Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2018“ vydaných Ministerstvem vnitra v roce 2017. Tento projekt je zaměřen na snižování

kriminality, na omezování příležitostí k páčání trestné činnosti a na zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden. Podmínky pro podporu jsou totožné s předchozími případy.

Cena návrhu bez dotace: 859 520,- Kč

Cena návrhu s dotací od MV ČR a spoluúčastí města 10% 85 952,- Kč

ZÁVĚR

Práce se zaměřuje na řešení prevence kriminality ve městě Holešov a na návrhy opatření k jejímu snížení s dopadem na rozpočet města.

Teoretická část práce je zaměřena na vymezení základních pojmů souvisejících s kriminalitou a její prevencí. Jsou zde vysvětleny pojmy jako kriminalita, její ukazatele, druhy a faktory a dále pojmy týkající se její prevence. První kapitola praktické části je zaměřena na analýzu současného stavu kriminality na teritoriu města Holešov. Z výsledků vyplývá, že celková úroveň kriminality na území města je z hlediska republikového srovnání je velmi nízká a největším problémem města je majetková kriminalita. Ať již z hlediska jejího rozsahu, tak z hlediska její objasnenosti. Druhá kapitola je zaměřena na analýzu v současné době platného plánu prevence kriminality. V plánu jsou jasně stanoveny priority, na které se vedení města zaměřuje a městu se daří je s větší či menší úspěšností plnit. V poslední části jsou navrženy zpracovatelem tři návrhy projektů sloužících ke snížení kriminality na území města včetně jejich finanční náročnosti a dopadu na rozpočet města.

Práce byla zpracována na základě teoretických znalostí doplněných o aktuální informace institucí zabývajících se kriminalitou a její prevencí. Předložené návrhy dávají možnost realizovat pro město finančně přijatelné návrhy a snížit tím stav majetkové kriminality ve městě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BOUŘA, Václav, 2007. *Vybraná témata z kriminologie*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 105 s. ISBN 978-80-7368-309-2.

ČSÚ [online], 2018. Praha: Český statistický úřad [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

HOFERKOVÁ, Stanislava, 2014. *Úvod do kriminologie: Studijní opora pro předmět Úvod do kriminologie ve studijním oboru Sociální patologie a prevence*. [online]. 1. vyd. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: http://inpdf.uhk.cz/wp-content/uploads/2014/03/uvod_do_kriminologie.pdf

HOLCR, Květoň, 2009. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Leges, 190 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-23-3.

KAISER, Günther, 1994. *Kriminologie: Úvod do základů*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 268 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9002-8.

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ, 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 586 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9813-4.

LAB, Steven, 2013. *Crime Preventions: Approaches, Practices, and Evaluations*. 8th ed. Waltham: Anderson Publishing, 464 s. ISBN 978-1-4557-3137-4.

Mapa kriminality: Projekt Otevřené společnosti, o.p.s. [online], 2018. Praha: ProPolice/Otevřená společnost, o.p.s. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/#mapa>

Město Holešov [online], 2018. Holešov: MěÚ Holešov [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/>

MV ČR: Prevence kriminality [online], 2018. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/o-nas-prevence-kriminality.aspx>

NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL, 2008. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 528 s. ISBN 978-80-7353-376-8.

Označování jízdních kol pomocí forenzního značení je dobrou prevencí odcizení, 2016. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. Praha: MV ČR [cit. 2018-04-02]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/oznacovani-jizdnych-kol-pomoci-foreznihho-znaceni-je-dobrou-prevenci-odcizeni.aspx>

Plán prevence kriminality 2016-2020, 2016. In: *Město holešov* [online]. Holešov: MěÚ Holešov [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.holesov.cz/webfiles/soubory-ke-stazeni/plan-prevence-kriminality-holesov-2016-2020.pdf>

Policie ČR [online], 2018. Praha: Policie ČR [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/policie-cr.aspx>

Průměrné ceny technické a dopravní infrastruktury [online], 2017. Praha: Ústav územního rozvoje [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/prumerne-ceny-TI/2017/ceny-ti-2017-celek.pdf>

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online], 2016. In: . Praha: MV ČR, ročník 2016, MV-137326-23/OBP-2015 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

ŠABATOVÁ, Renata, 2008. *Kriminologie: Studijní texty* [online]. 1. vyd. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 78 s. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2698100-Doc-ing-renata-stablova-csc-kriminologie-studijni-texty.html>

TAYLOR, Sandie., 2016. *Crime and criminality: a multidisciplinary approach*. 1st ed. Abingdon: Routledge, 800 s. ISBN 978-1-138-88861--6.

TOMÁŠEK, Jan, 2010. *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. 1. vyd. Praha: Grada, 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.

Velock [online], 2018. Olomouc: TANO TECHNIK, spol. s r.o. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: http://www.velock.cz/cs/zamykatelne-stojany-velock/1-city-zamykatelny-stojan-pro-jizdni-kola.html#/barva-antracitoveseda_ral_7016/pocet_stani-6

VICHLENDA, Milan a Ivan KRČEK, 2011. *Kriminologie* [online]. 1. vyd. Karviná: Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminologie.pdf>

Vyhlášení Programu prevence kriminality na rok 2018, 2017. *MV ČR* [online]. Praha: MV ČR [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vyhlaseni-programu-prevence-kriminality-na-rok-2018-vc-podpory-projektu-bezpecnostni-dobrovolnik.aspx>

ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ, 2004. *Kriminologie a prevence kriminality*. 1. vyd. Praha: Armex, 146 s. ISBN 80-86795-05-5.

Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2017 a strategie APZ pro rok 2018, 2018. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/zlk/statistika/rok_2017/kraj_2017.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
ČSÚ	Český statistický úřad.
IP	Internet protocol
IS ETŘ	Informační systém evidence trestního řízení
LAU	Local administrative unit
MěÚ	Městský úřad
MP	Městská policie
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky.
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OOP	Obvodní oddělení Policie
ORP	Obec s rozšířenou působností
SPŠ	Střední policejní škola
TZ	Trestní zákoník
ÚO KM	Územní odbor Kroměříž
VPŠ	Vyšší policejní škola
ZLK	Zlínský kraj

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou</i>	<i>15</i>
<i>Obr. 2. Schéma systému prevence kriminality</i>	<i>38</i>
<i>Obr. 3. Mapa správního obvodu Holešov)</i>	<i>44</i>
<i>Obr. 4. Struktura kriminality v působnosti OO PČR Holešov v roce 2017</i>	<i>48</i>
<i>Obr. 5. Porovnání struktury kriminality vybraných lokalit za rok 2017</i>	<i>50</i>
<i>Obr. 6. Porovnání objasněnosti kriminality za rok 2017</i>	<i>50</i>
<i>Obr. 7. Vývoj míry objasněnosti kriminality v % za období let 2013-2017</i>	<i>52</i>
<i>Obr. 8. Porovnání vývoje indexu kriminality u vybraných lokalit 2013-2017</i>	<i>53</i>
<i>Obr. 9. Dynamika kriminality OOP Holešov za období let 2013-2017</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 10. Počty ekonomických subjektů ORP Holešov za období let 2012-2016</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 11. Vývoj míry nezaměstnanosti v teritoriu ORP Holešov 2014-2017</i>	<i>57</i>
<i>Obr. 12. Výdaje města Holešov na městskou policii a bezpečnost 2014-2018</i>	<i>58</i>
<i>Obr. 13. Stávající a navrhovaný kamerový systém</i>	<i>74</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Souhrn vybraných ukazatelů okolních OOP</i>	46
<i>Tab. 2. Stav kriminality ve vybraných OOP ZLK</i>	47
<i>Tab. 3. Míra objasněnosti kriminality na teritoriu OOP Holešov v roce 2017</i>	51
<i>Tab. 4 Porovnání dynamiky kriminality okolních OOP v období let 2013-2017</i>	54
<i>Tab. 5. Kalkulace finančních prostředků na realizaci forenzního značení</i>	71
<i>Tab. 6 Kalkulace finančních prostředků na realizaci stojanů na kola</i>	72
<i>Tab. 7. Kalkulace finančních prostředků na realizaci kamerového systému</i>	74
<i>Tab. 8. Kalkulace finančních prostředků na realizaci nového osvětlení</i>	75